

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VII. 166.

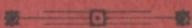

**ARBEIDSFORHOLDENE
VED
HOTELL- OG KAFÉVIRKSOMHET**

Les conditions de travail dans les hôtels, restaurants et cafés.

Utgitt av

DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ

OSLO.

I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1925.

Pris kr. 1,00.

Norges Offisielle statistikk, rekke VII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VII.)

Trykt 1924 :

- Nr. 110. Fengselsstyrelsens årbok 1920. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1920.*)
- 111. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. X. Folkemengden fordelt etter livsstilling, alder og ekteskapelig stilling. (*Recensement du 1er décembre 1920. X. Population répartie par profession, par âge et par état civil.*)
- 112. Norges Brandkasse 1918—1922. (*Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie pour les années 1918 à 1922*)
- 113. Beretninger om amtenes økonomiske tilstand 1911—1915. I. og II. (*Rapports des préfets sur l'état économique et social des préfectures.*)
- 114. Norges fiskerier 1920. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 115. Sjømannsforsikringen 1921. Fiskerforsikringen 1921 (1/4—31/12). (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 116. Skolevesenets tilstand 1919. (*Instruction publique.*)
- 117. Representativ landbrukstelling 1923. (*Recensement agricole représentatif de l'année 1923.*)
- 118. Arbeids- og lønningsforhold i trikotasjeindustrien. (*Conditions du travail et salaires dans l'industrie du tricotage.*)
- 119. Lønninger 1923. (*Gages et salaires.*)
- 120. Forsømte barn 1921 og 1922. (*Traitements des enfants moralement abandonnés.*)
- 121. Folkemengdens bevegelse 1921. (*Mouvement de la population.*)
- 122. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1923—24. (*Salaires des ouvriers agricoles en 1923—1924.*)
- 123. Skiftevesenet samt Overformynderiene 1921 og 1922. (*Sucessions, faillites et biens pupillaires.*)
- 124. Civil rettspleie 1921 og 1922. (*Justice civile.*)
- 125. Norges jernbaner 1922/23. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 126. Norges postvesen 1923. (*Statistique postale.*)
- 127. Industristatistikk 1922. (*Statistique industrielle.*)
- 128. Forsikringsselskaper 1922. (*Sociétés d'assurances.*)
- 129. Alkoholstatistikk 1922—1923. (*Statistique de l'alcool.*)
- 130. Norges telegrafvesen 1922/23. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 131. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. XI. Folkemengden fordelt etter livsstilling. Fylker. Byer og herreder. Procenttall. (*Recensement du 1er décembre 1920. XI. Population répartie par profession. Préfectures. Villes et communes rurales. Chiffres relatifs.*)
- 132. Fengselsstyrelsens årbok 1921. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1921.*)
- 133. Fagskoletstatistikk 1920/21—1922/23. (*Écoles professionnelles.*)
- 134. Norges fiskerier 1921. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 135. Fengselsstyrelsens årbok 1922. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1922.*)
- 136. Skolevesenets tilstand 1920. (*Instruction publique.*)
- 137. Norges kommunale finanser 1921/22. (*Finances des communes.*)
- 138. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1920. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 139. Norges skibsfart 1923. (*Navigation.*)
- 140. Sykforsikringen 1923. (*Assurance-maladie.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VII. 166.

**ARBEIDSFORHOLDENE
VED
HOTELL- OG KAFÉVIRKSOMHET**

Les conditions de travail dans les hôtels, restaurants et cafés.

Utgitt av

DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ

OSLO.

I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1925.

F o r o r d.

Som omtalt i innledningen er arbeidet med fullførelse av denne undersøkelse overtatt av Byrået fra Socialdepartementet da kontoret for socialstatisikk høsten 1924 blev overført til Byrået.

Arbeidet har i Byrået vært forestått av sekretær, frk. *Petra Vestbye*, som også har skrevet innledningen.

Det Statistiske Centralbyrå, Oslo 14 april 1925.

Gunnar Jahn.

Ragnvald Jønsberg.

Innhold.

Innledning.

	Side
<i>I. del. Almindelig hotell- og kafévirksomhet</i>	<i>1—23</i>
1. Undersøkelsens plan og omfang	1
2. Gruppering av bedriftene	3
3. Bedriftenes størrelse	4
4. Funksjonærenes fagstilling	5
5. Funksjonærenes lønnsforhold	8
6. De forskjellige former for pengegodtgjørelse	9
7. Personalets kontante inntekter	9
8. Serveringspersonalets lønnsforhold	10
9. Det almindelige kjøkkenpersonales lønnsforhold	12
10. Lønnsforhold for værelsepiker, enepiker o. l.	14
11. Bruttoarbeidstiden	16
12. Nettoarbeidstiden	17
13. Fritid om hverdagene	20
14. Søndagsfrihet og ferie	22
<i>II. del. Sesongbedriftene</i>	<i>24—29</i>
1. Undersøkelsens omfang. — Sesongens varighet	24
2. Funksjonærenes alder, hjemstavn og tidligere beskjeftigelse	26
3. Funksjonærenes lønnsforhold	27
4. Arbeidstiden	28

Bilag og tabeller.

Bilag 1 og 2. Skjemaer til de ordinære bedrifter	30
— 3. Skjemaer til sesongbedriftene	31
Tabell 1. Antall bedrifter og funksjonærer	32
— 2. Bedriftene gruppert etter antall funksjonærer	32
— 3. Funksjonærene fordelt etter fagstilling	34
— 4. Kvinnelige funksjonærer over 18 år fordelt etter lønningsmåten	35
— 5 a—b. Lønninger for kvinnelige funksjonærer over 18 år med ute-lukkende eller overveiende fast lønn:	
a. Helt fritt ophold	36
b. Bare fri kost	38
— 6. Lønn etter alder	40
— 7. Nettoarbeidstid pr. uke for funksjonærer over 18 år med full dag og kost og losji	42
— 8. Kvinner over 18 år med kost og losji fordelt etter ukentlig fritid og ferie	44

Table des matières.

Introduction.

	Pages
<i>I. Hôtels, restaurants et cafés ordinaires</i>	<i>1—23</i>
1. Sujet et plan de l'enquête	1
2. Groupes d'établissements	3
3. Grandeur des établissements	4
4. Profession spéciale du personnel	5
5. Rétribution du personnel	8
6. Formes différentes de revenus	9
7. Revenus du personnel	9
8. Rétribution du personnel des salles de restaurants et de cafés	10
9. Rétribution du personnel ordinaire de cuisine	12
10. Rétribution des femmes de chambre, etc.	14
11. Durée brute de travail	16
12. Durée nette de travail	17
13. Congés et temps de repos dans la semaine	20
14. Congé aux dimanches et vacances	22
<i>II. Établissements de saison</i>	<i>24—29</i>
1. Sujet de l'enquête. — Durée de saison	24
2. Age, lieu de naissance, occupation précédente du personnel	26
3. Rétribution du personnel	27
4. Durée de travail	28

Appendices et Tableaux.

App. 1—2. Questionnaires aux établissements ordinaires	30
— 3. Questionnaires aux établissements de saison	31
Tab. 1. Nombre d'établissements et d'employés	32
— 2. Répartition des établissements d'après le nombre d'employés	32
— 3. Le personnel réparti d'après les spécialités professionnelles	34
— 4. Personnel féminin au-dessus de 18 ans réparti d'après la forme de rétribution	35
— 5. a—b. Revenus du personnel féminin au-dessus de 18 ans recevant seulement ou principalement un salaire fixe:	
a. Repas et logement	36
b. Repas seulement	38
— 6. Revenus d'après d'âge	40
— 7. Durée nette de travail par semaine du personnel au-dessus de 18 ans avec jour de travail complet et recevant repas et logement	42
— 8. Femmes au-dessus de 18 ans avec repas et logement réparties d'après les congés et temps de repos par semaine et les vacances	44

I. del.

Arbeidsforholdene ved almindelig hotell- og kafévirksomhet.

1. Undersøkelsens plan og omfang.

Flertallet i komiteen til revisjon av arbeiderlovgivningen foreslog i sin innstilling 11/2 1922, s. 5 at der blev åpnet adgang til å inndra „herberge- eller bevertningsbedrifter“ under arbeiderlovgivningens bestemmelser om arbeidstid. I den anledning satte Socialdepartementet høsten 1922 i gang en undersøkelse for å belyse arbeidsforholdene i denne slags virksomheter. Undersøkelsen skulle omfatte samtlige byer og ca. 100 landkommuner. Politimestrene i byene og lensmennene på landet fikk i opdrag å sende inn til departementet fortegnelser over alle hoteller, kafeer o. s. v. i sine distrikter, og på grunnlag av disse besvarelser blev der i alt sendt ut skjemaer til 2413 bedrifter. Skjemaene blev utarbeidet i samråd med formennene i Norsk Hotell- og Restaurant forbund, Kristiania Restauratørforening, Kellernes landsforening, Kristiania Kelnerforening samt Norsk Kokkeforening.

Der blev sendt ut to spørreskjemaer til arbeidsgiverne, hvorav det ene, A (se bilag 1) gjaldt forholdene ved bedriften, såsom virksomhetens art, om der overhodet servertes for almenheten, om der servertes øl og vin, om bedriften var i gang hele året, og om hvor stort det faste personale var. Av hovedskjemaet, B (se bilag 2) blev det utfylt ett for hver eneste funksjonær med opplysning om stilling, alder, egteskapelig stilling og fagalder samt lønn, arbeidstid og andre arbeidsforhold.

Til supplering og kontroll av disse arbeidsgiveroppgaver hadde man tenkt å innhente opplysninger fra funksjonærene selv for Oslos vedkomende. Et skjema, i det vesentlige overensstemmende med nevnte skjema B, blev også gjennem arbeidstagerorganisasjoner og etter forslag fra disse tilstillet funksjonærene ved hoteller o. s. v. i Oslo. Der kom imidlertid inn så få besvarelser at bearbeidelse var utelukket, så den følgende fremstilling bygger bare på oppgaver fra arbeidsgiverne. Bearbeidelsen har trukket ut på grunn av meget

presserende arbeide i Socialdepartementet. Da departementets avdeling for socialstatistikk gikk over til Byrået høsten 1924, var tabellene vel halvferdige. Det viste sig senere nødvendig å foreta enkelte endringer og innskrenkninger i den oprindelige plan.

Som nevnt blev der sendt ut skjemaer til 2413 bedrifter. Det inntomne materiale omfatter 1234 bedrifter eller vel halvparten. Av disse blev 917 bedrifter drevet med leiet arbeidshjelp og 317 uten. Byene Bergen, Trondhjem og Stavanger er gjennemsnittlig best representert, landkommunené dårligst, som det ses av følgende tabell :

Landsdeler	Utsendt skjemaer til	Inntommet svar fra :		Antall inntomne bosvarelser i pct. av det hele	II i pct. av I + III
		Bedrifter med leiet arb.hjelp	Bedrifter uten leiet arb.hjelp		
	I	II	III	IV	
Oslo	622	259	51	49,8	45,4
Bergen, Trondhjem, Stavanger .	324	163	33	60,5	56,0
Byer med 10—30 000 innb. . .	418	162	72	56,0	46,8
Øvrige byer	440	169	57	51,4	44,1
Landkommuner	609	164	104	44,2	32,5
I alt	2413	917	317	51,1	43,8

I de fortegnelser over hoteller, kafeer o. s. v. som man fikk fra politimestrene i byene, undtagen Oslo, og fra lensmannene på landet blev også angitt det sannsynlige antall funksjonærer i hver bedrift. Ved å gå ut fra disse skjønnsmessige oplysninger lar det sig gjøre å undersøke om vårt materiale er like representativt for større og mindre bedrifter.

Procentvis fordeling av funksjonærerne etter bedriftenes størrelse.

Landsdeler	A. Samtlige bedrifter					B. Tatt med i denne undersøkelse								
	Bedrifter med				Tils. 5 funksj. og over	Bedrifter med				Tils. 5 funksj. og over				
	1—4 funksj.	5—9 "	10—19 "	20—39 "		1—4 funksj.	5—9 "	10—19 "	20—39 "					
Bergen, Trondhjem Stavanger	20,9	19,9	20,2	17,5	21,5	79,1	100,0	17,4	18,4	22,6	20,4	21,2	82,6	100,0
Byer på 10—30 000 innbyggere	38,9	23,3	30,3	7,5	—	61,1	100,0	33,9	28,4	31,1	6,6	—	66,1	100,0
Øvrige byer	47,0	30,1	17,1	5,8	—	53,0	100,0	41,4	31,5	20,9	6,2	—	58,6	100,0
Landdistrikter	59,8	28,6	6,6	5,0	—	40,2	100,0	69,1	30,9	—	—	—	30,9	100,0
Tils. . . .	38,2	24,5	19,6	10,1	7,6	61,8	100,0	32,7	25,1	21,8	11,5	8,9	67,3	100,0

Som man ser har vi alt i alt forholdsvis for liten representasjon av funksjonærer ved de minste virksomheter. Det er dog meget som taler for at denne skjevhet i materialet bare er tilsynelatende, da mange av de bedrifter som ikke har svart rimeligvis ikke drives med lønnet arbeidshjelp.

I Oslo har man på den annen side sannsynligvis fått særlig dårlig representasjon for funksjonærer ved de store hoteller o. s. v., da det bare var et fåtall av disse som det var mulig å få oppgaver fra, men tilsvarende tallmessige oppgaver foreligger som sagt ikke for Oslo.

En sammenligning med folketellingens oppgaver fra 1920 viser at denne undersøkelse omfatter næsten halvparten av de kvinnelige funksjonærer i de viktigste grupper (se oversikten på side 6). Muligens er representasjonen ennu noget bedre, for det er sannsynlig at funksjonærtallet ved hoteller o. s. v. var mindre i 1922 enn i 1920. I motsatt retning virker den forskjellige tellingstid. Denne undersøkelse blev satt i verk høsten 1922, og om høsten er der visstnok gjennemgående flere funksjonærer enn i den stilleste tid av året: begynnelsen av desember, da folketellingen blev avholdt.

2. Gruppering av bedriftene.

Da arbeidsforholdene varierer ikke så lite etter bedriftenes art, er det av stor betydning for den videre statistiske bearbeidelse at materialet blir opdelt i nogenlunde ensartede grupper. Man har imidlertid ikke kunnet foreta så vidtgående spaltning som ønskelig, da materialet er for lite. Således har man ikke kunnet ta hensyn til bedriftenes størrelse. Dette er meget beklagelig da både lønninger og andre arbeidsforhold rimeligvis er anderledes ved de mindre bedrifter enn ved de større.

Man har begrenset sig til følgende 3 grupper etter virksomhetens art:

- A. Hoteller og pensjonater (med og uten kafévirksomhet).
- B. Restauranter med øl- eller vinrett (herunder også automater).
- C. Avholdskafeer og spiseforretninger o. l. (uten øl- eller vinrett).

Av tabell I fremgår at undersøkelsen omfatter i alt 383 hoteller og pensjonater, 98 restauranter og 436 avholdskafeer o. l. med tilsammen 4841 personer.

Den geografiske opdeling av materialet har man innskrenket til 5 grupper: 1) Oslo, 2) Bergen, Trondhjem og Stavanger, 3) Byer på 10 000—30 000 innbyggere, 4) Øvrige byer, 5) Landkommunene i alt.

Også her vilde det ha vært av interesse å foreta en mere vidtgående spaltning, men materialet har ikke tillatt det.

Hvordan bedriftene og antallet av personer fordeler sig på de forskjellige geografiske grupper ses av følgende sammenstilling :

Landsdeler	Hoteller og pensjonater		Restauranter o. l.		Avholdskafeor o. l.		Tilsammen	
	Antall		Antall		Antall		Antall	
	bedrifter	pers.	bedrifter	pers.	bedrifter	pers.	bedrifter	pers.
Oslo	95	531	66	744	98	522	259	1797
Bergen, Trondhjem, Stavanger	66	628	15	165	82	468	163	1261
Byer på 10 000—30 000 innb.	66	294	10	35	86	338	162	667
Øvrige byer	74	315	4	24	91	260	169	599
Landkommuner	82	286	3	60	79	171	164	517
I alt	383	2054	98	1028	436	1759	917	4841

Ca. 46 pet. av bedriftene og 63 pet. av funksjonærantallet hører hjemme i de 4 største byer Oslo, Bergen, Trondhjem og Stavanger. Restaurantene er for den overveiende del, ca. $\frac{2}{3}$, beliggende i Oslo. Se for øvrig tabell 1, side 32.

3. Bedriftenes størrelse.

Hotell- og kafébedriftene er gjennemgående meget små. Der er imidlertid endel av de store bedrifter man ikke har fått med, særlig i Oslo. Der er i det hele bare 66 bedrifter eller ca. 7 pet. som beskjeftiger over 15 personer. Det overveiende antall bedrifter har et arbeiderantall på 1—2 personer. For hoteller, pensjonater og avholdskafeer utgjør disse 45—50 pet., men for restaurantene riktig nok bare 15 pet. av samtlige.

Restaurantene er altså gjennemgående større enn de andre bedrifter, gjennomsnittlig 10 personer pr. bedrift, mot bare 4—5 pers. gjennomsnittlig i de 2 andre grupper.

For restaurantene på landet er man kommet til et gjennomsnittlig arbeiderantall på 20 pers. Dette kommer av at man har med de store restauranter i Oslos omegn. Fra Bergen har man oppgaver fra et par hoteller med et personale på over 60 mennesker, hvilke bevirker at det gjennomsnittlige arbeiderantall for hotellene i Bergen, Tr.hjem og Stavanger kommer til å ligge betydelig over de andre byer. De største virksomheter i Oslo som vi har oppgaver fra har et arbeiderantall på vel 30 pers. Tabellen på næste side gir en fullstendig gruppering av bedriftene etter størrelse.

Bedriftene fordelt etter funksjonærtallet.

Bedriftsgrupper Landsdeler	Antall bedrifter	Pct. med personale på							I alt	Gjennomsnittlig antall pers. pr. bedrift
		1–2 pers.	3–5 pers.	6–9 pers.	10–14 pers.	15–24 pers.	25–49 pers.	50 og over		
<i>Hoteller og pensjonater.</i>										
Oslo	95	34,7	36,9	10,5	9,5	6,3	2,1	—	100,0	6
Bergen, T.hjem, Stavanger	66	39,4	21,1	10,6	7,6	12,1	6,1	3,1	100,0	10
Byer med 10 000—30 000 innb.	66	42,4	30,3	18,2	6,1	1,5	1,5	—	100,0	4
Øvrige byer	74	47,3	25,7	16,2	6,8	4,0	—	—	100,0	4
Landkomm.	82	58,5	25,6	8,5	3,7	3,7	—	—	100,0	3
I alt	383	44,4	28,5	12,5	6,8	5,5	1,8	0,5	100,0	5
<i>Restauranter o. l.</i>										
Oslo	66	13,6	33,3	19,6	7,7	18,3	4,5	3,0	100,0	11
Bergen, T.hjem, Stavanger	15	13,3	13,3	33,4	—	40,0	—	—	100,0	11
Byer med 10 000—30 000 innb.	10	30,0	60,0	10,0	—	—	—	—	100,0	4
Øvrige byer	4	25,0	25,0	25,0	25,0	—	—	—	100,0	6
Landkomm.	3	—	33,4	—	33,3	—	33,3	—	100,0	20
I alt	98	15,3	32,7	20,4	7,1	18,4	4,1	2,0	100,0	10
<i>Avholdskafeer o. l.</i>										
Oslo	98	33,7	38,8	14,3	7,1	4,1	2,0	—	100,0	5
Bergen, T.hjem, Stavanger	82	29,3	35,3	15,9	12,2	6,1	1,2	—	100,0	6
Byer med 10 000—30 000 innb.	86	44,2	34,9	11,6	9,3	—	—	—	100,0	4
Øvrige byer	91	59,3	29,7	8,8	2,2	—	—	—	100,0	3
Landkomm.	79	78,5	13,9	6,3	1,3	—	—	—	100,0	2
I alt	436	48,4	31,0	11,5	6,4	2,1	0,6	—	100,0	4

4. Funksjonærernes fagstilling.

Da hotell- og kafévirksomhetene beskjeftiger funksjonærer med høist forskjellige kvalifikasjoner, er det nødvendig til belysning av arbeidsforholdene å foreta en grupperting av funksjonærerne etter det forskjellige arbeide de utfører. For ikke å gjøre det hele altfor detaljert har man nøyet sig med å dele materialet opp i 8 forskjellige faggrupper for menn og kvinner:

1. Bestyrerinner.
2. Kjøkkenbestyrerinner, oldfruer, underbestyrerinner, inspektriser, linterjønnfurer o. l.

3. Kontordamer, telefondamer, kasserersker o. l.
4. Kokker, kjøkkenjomfruer, varm- og koldjomfruer o. l.
5. Annet kjøkken- og anretningspersonale. Herunder kjøkkenpiker, opvaskpiker, vaskekoner, anretningspiker o. l.
6. Diske- og kontrollpersonale: diskedamer, buffetdamer, ekspeditriser o. l.
7. Serveringspersonale.
8. Værelsepiker, enepiker, stuepiker og mellemepiker.

For mennene har man nogenlunde den samme opdeling. Et par grupper går ut og et par kommer til, nemlig portierer, vakter og bud. Den største gruppe av de mannlige funksjonærer er kelnerne.

Ved å sammenligne med opgavene over samtlige hotellfunksjonærer fra folketellingen 1920 finner man at de mannlige funksjonærer er forholdsvis svakt representert i denne undersøkelse. Man finner også at alle slags overordnede funksjonærer er meget svakere representert enn de underordnede. Se følgende sammenstilling:

	Menn		Kvinner		Samtlige funksjonærer
	Bestyrere, kjøkkenchefer, portierer, kontorister	Kelnere, hotellbud m. fl.	Bestyrerinner, kjøkkenchofer, oldfruer o. l., kontordamer	Kjøkken-, værelses-, serveringspersonale m. v.	
Efter denne undersøkelse { Antall	50	448	350	3993	4841
Pct.	1,0	9,3	7,2	82,5	100,0
Efter folketellingen 1920 { Antall	356	1473	1134	8682	11645
Pct.	3,1	12,6	9,7	74,6	100,0

Undersøkelsen omfatter hele 46 pct. av det underordnede kvinnelige hotell- og kafépersonale (etter folketellingen), 31 pct. av det overordnede kvinnelige personale, 30 pct. av det underordnede mannlige personale og bare 14 pct. av de mannlige bestyrere, kjøkkenchefer o. s. v. og portierer.

Kvinnene er altså i overveiende flertall blandt disse funksjonærer. Av kvinnene utgjør igjen de 4 grupper overordnet kjøkkenpersonale, underordnet kjøkkenpersonale, serveringspersonale og værelsepiker, enepiker o. l. ca. 90 pct. av samtlige. Hver enkelt av disse faggrupper er meget ulikt representert i de forskjellige slags bedrifter, som det ses av følgende tabell:

Procentvis fordeling.

Bedriftsgrupper. Landsdeler	Kvinner								I alt
	Bestyrer- inner	Kjøkkenbest. inner o. l.	Kontordamer, kasserørsker o. l.	Kokker, koll- og vann- jonfører	Diske- og kontroll- personale	Alm. kjøk- kenpersonale	Servitets- personale	Værelsepike- er, enspiker o. l.	
<i>Hoteller og pensjonater.</i>									
Oslo	1,1	2,5	8,1	10,0	19,7	0,2	6,2	52,2	100
Bergen, Trondhjem, Stavanger	1,0	2,4	4,9	11,4	28,1	3,6	14,9	33,7	100
Byer med 10 000—30 000 innb.	3,4	0,8	3,0	10,2	27,2	1,1	18,1	36,2	100
Øvrige byer	1,4	1,4	4,7	9,1	23,9	0,7	19,9	38,9	100
Landkommuner	3,9	2,0	2,0	8,2	21,1	0,8	14,7	47,3	100
I alt hoteller og pensjonater	1,9	2,0	5,0	10,0	24,1	1,5	13,8	41,7	100
<i>Restauranter.</i>									
Oslo	1,1	0,2	5,4	16,3	34,0	18,8	22,1	2,1	100
Bergen, Trondhjem, Stavanger	0,9	0,9	2,7	17,2	35,1	10,8	24,3	8,1	100
Byer med 10 000—30 000 innb.	3,0	—	3,0	3,0	18,3	—	30,3	42,4	100
Øvrige byer	—	—	—	5,9	41,2	11,7	41,2	—	100
Landkommuner	4,3	—	—	31,9	29,8	17,0	8,5	8,5	100
I alt restauranter	1,3	0,2	4,5	16,5	33,5	16,7	22,4	4,9	100
<i>Avholdskafeer o. l.</i>									
Oslo	2,9	0,6	4,0	11,7	36,7	9,0	30,5	4,6	100
Bergen, Trondhjem, Stavanger	5,8	0,9	0,6	7,3	42,0	7,0	30,0	6,4	100
Byer med 10 000—30 000 innb.	5,1	0,3	2,4	8,4	35,5	5,7	33,6	9,0	100
Øvrige byer	7,0	1,9	0,8	6,2	27,1	7,8	33,7	15,5	100
Landkommuner	11,5	—	—	4,8	22,4	3,0	37,1	21,2	100
I alt avholdskafeer	5,5	0,7	1,9	8,4	35,1	7,1	32,2	9,1	100
<i>Samtlige virksomheter.</i>									
Oslo	1,7	1,0	5,7	13,0	30,7	10,1	20,2	17,6	100
Bergen, Trondhjem, Stavanger	3,0	1,6	2,9	10,2	34,7	5,8	22,4	19,4	100
Byer med 10 000—30 000 innb.	4,3	0,4	2,7	8,8	31,1	3,5	27,1	22,1	100
Øvrige byer	4,0	1,6	2,7	7,6	26,0	4,5	27,0	26,6	100
Landkommuner	6,6	1,1	1,1	9,4	22,4	3,2	22,0	34,2	100
Hovedsum	3,2	1,2	3,7	10,6	30,3	6,6	22,8	21,6	100

På hoteller og pensjonater utgjør værelsepersonalet næsten halvparten av hele det kvinnelige personale. På restaurantene utgjør kjekkenpersonalet alt i

alt nøyaktig halvparten, og serverings-, diske- og kontrollpersonalet størstedelen av den annen halvpart. I avholdskafeer, spiseforretninger o. l. er der færre kokker, kjøkkenjomfruer og diske- og kontrolldamer enn på restaurantene, men til gjengjeld forholdsvis flere serveringsdamer og enepiker (som er tatt med i samme gruppe som værelsepikene ved hoteller m. v.).

5. Funksjonærenes lønnsforhold.

En av hovedoppgavene ved denne undersøkelse er å belyse hotell- og restauranthytternares lønnsforhold. Dette har imidlertid sine særlige vanskeligheter. For det første er det vanskelig å konstatere den virkelige pengefortjeneste, da en stor del av dette personale foruten den faste garanterte lønn har ekstra inntekter i form av drikkepenger, som man ikke har oppgaver over.

For det annet er det vanskelig å beregne naturallønnens høide, d. v. s. den lønn en stor del av dette personale får i form av naturalier. De alminneligste forekommende former for naturallønn er fri kost og losji eller bare fri kost. Av følgende tabell ses at næsten $\frac{3}{4}$ av samtlige *kvinnelige* funksjonærer bor på arbeidsstedet og har full kost, iberegnet vask, og 25 pet. bor ute, men har kosten på arbeidsstedet:

Fagstillingsgrupper	Funksjonærer i alt	Derav i pet. med :			
		Kost og losji	Bare kost	Intet	Ungitt
Bestyrerinner	100	75,9	22,7	0,7	0,7
Kjøkkenbestyrerinner o. l.	100	87,8	12,2	—	—
Kontordamer o. l.	100	50,6	48,2	0,6	0,6
Kokker o. l.	100	71,6	28,2	—	0,2
Diske- og kontrollpersonale	100	74,2	25,1	0,6	0,1
Kjøkkenpiker o. l.	100	37,4	52,7	8,2	1,7
Serveringspersonale	100	67,1	31,0	1,5	0,4
Værelsepersonale	100	94,5	4,9	0,5	0,1
I alt	100	73,5	25,0	1,1	0,4

Kun et fåtall har bare pengegodtgjørelse. Disse er for størstedelen ekspeditriser på samlag eller andre øl- og vinutskjenningssteder. De funksjonærer som har delvis fri kost er for det meste skiftarbeidere som har tjeneste hver annen dags formiddag eller hver annen dags ettermiddag. Værelsepersonalet bor så godt som alle sammen på arbeidsstedet, mens diske- og kontrollpersonalet for en stor del bor utenfor og bare har kosten på arbeidsstedet.

6. De forskjellige former for pengegodtgjørelse.

I følgende oversikt er det kvinnelige personale fordelt etter den rolle drikkepengene spiller.

Procentvis fordeling. Kvinner.

	Bestyrerinnenner	Kjøkken-bestyrerinnenner	Kontordamer, kasse-rosker o. l.	Kokker, kold- og varm-jomfruer	Diske- og kontroll-personale	Alm. kjøkkenpersonale	Serverings-personale	Varelsepiker, enepiker o. l.	I alt
	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
Bare fast lønn	82,2	87,8	86,9	90,8	82,1	90,2	44,8	50,4	69,8
Hovedsakelig fast lønn . . .	17,8	12,2	11,8	9,2	16,8	8,2	30,9	35,3	22,1
Hovedsakelig drikkepenger . .	—	—	1,3	—	1,0	1,2	11,3	8,8	4,9
Bare drikkepenger	—	—	—	—	0,1	0,4	13,0	5,5	4,2
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100

For to tredjedeler av alle de kvinnelige funksjonærer er der altså oppgitt bare fast lønn. Blandt disse hører næsten alle som arbeider på kjøkkenet og bestyrerinnenner, kontordamer o. s. v., men bare halvparten av værelsepersonalet og under halvparten av serveringsdamene. I de to siste grupper er der etter all sannsynlighet i virkeligheten enda færre med utelukkende fast lønn og flere som tjener en del ekstra ved drikkepengene. Lønnen for de med „bare fast lønn“ og de med „hovedsakelig fast lønn“ er i alle fall forbausende lik. Av mange oppgaver fremgår det at eierne eller bestyrerinnene ikke har hatt noget bestemt kjennskap til drikkepengene. Rimeligvis har de da av og til angitt „bare fast lønn“ også i tilfelle hvor vedk. får noget drikkepenger ved siden av.

7. Personalets kontante inntekter.

Til å belyse arbeidsforholdene innen hotell- og restaurantvirksomheten er det forhåndenværende materiale for flere funksjonærgruppene vedk. svært spinkelt og gruppene for uensartet. Dette gjelder de fleste mannlige funksjonærgrupper og flere av de kvinnelige. Man har derfor innskrenket sig til å behandle de 3 største gruppene av kvinnelige funksjonærer: alm. kjøkkenpersonale, serveringspersonale og værelsepiker, enepiker o. l., som utgjør $\frac{3}{4}$ av det hele kvinnelige personale.

Ved bearbeidelsen av lønnsoppgavene er der skilt skarpt mellom dem som har både kost og losji og dem som har bare fri kost. Derimot har man som nevnt ikke funnet det påkrevet å bearbeide hver for sig dem som hadde „bare“

fast lønn og dem som hadde „hovedsakelig“ fast lønn. Alle med „hovedsakelig drikkepenger“ er holdt helt utenfor lønnsstatistikkens.

Materialet er bare bearbeidet for de voksne funksjonærer, de som var under 18 år er holdt utenfor.

I tabell 5 a er kjøkken-, serverings- og værelsepunktalet med kost og losji på arbeidsstedet gruppert etter den faste månedslønn særskilt for de forskjellige bedriftsgrupper og de forskjellige steder. Ser man på alle virksomheter under ett, er lønnen nogenlunde ensartet for disse 3 hovedgrupper. Den gjennomsnittlige månedslønn for kjøkkenpunktalet er kr. 68,00 pr. måned, for serveringspunktalet kr. 67,00 og for værelsepunktalet kr. 64,00. For de forskjellige virksomhetsgrupper og på de forskjellige steder er der derimot større variasjoner. Dette skal man komme tilbake til under en særskilt behandling av hovedgruppene.

8. Serveringspunktalets lønnsforhold.

Gjennomsnittslønnen for serveringsdamer med kost og losji er altså kr. 67,00 pr. måned. Funksjonærer på hoteller og pensjonater har gjennomsnittlig betydelig mere, ca. 76,00 kr., og på restaurantene en del mindre, ca. 61,00 kr.

I samtlige 3 bedriftsgrupper finner man det største antall, ca. halvparten eller over, i lønnsgruppen 50—74 kr. I hoteller og pensjonater kommer næsten halvparten over denne grense, mens et fåtall ligger under.

I det hele ser det ut til at lønningene for disse funksjonærer varierer mere ved hotellene og pensjonatene enn ved de andre bedriftsgruppene. Ved å skjære fjerdeparten bort av det hele antall på begge ytterkanter finner man at lønnen her for halvparten ligger mellom 60—100 kr. pr. måned, mens den for restaurantene ligger mellom 50—67 kr. og avholdskafeene mellom 60—75 kr. For disse sist nevnte har man også fått med nogen funksjonærer med forholdsvis høy lønn, over 150 kr. pr. måned. Dette er damer som har vært ansatt lenge i bedriften, eller som ved siden av serveringen også står for en del av arbeidet på kjøkkenet.

For de lavest lønnede ligger lønnen omkring 40 kr. Dette er for det meste unge piker på 18—20 år eller skiftarbeidere som 2nen hver dag har bare halv arbeidsdag.

Av det som er sagt ovenfor må man være meget varsom med å trekke den slutning at hotellene og pensjonatene gjennemgående lønner sine funksjonærer bedre enn kafeer o. l.

Man må her som ved enhver annen lønnsstatistikk ta i betraktning funksjonærenes forskjellige aldersopbygging og tjenestetid, arbeidstidens lengde, fritid, bedriftenes størrelse osv. for å få en riktig sammenligning.

Serveringsdamenes aldersopbygging i de forskjellige bedriftsgrupper ses av følgende:

Fordeling etter alder.

Bedriftsgrupper	Funksjonærer i alt	Derav i pct.						Pet. hoist 25 år
		18–20 år	21–25 år	26–35 år	36–45 år	Over 45 år	Ukjent alder	
<i>Oslo.</i>								
Hoteller og pensjonater	25	12,0	24,0	52,0	4,0	8,0		36,0
Restauranter	7	14,2	42,9	42,9				57,2
Avholdskafeer o. l.	77	23,4	40,3	26,0	6,5	1,2	2,6	63,7
<i>Ovrige byer og landkommuner.</i>								
Hoteller og pensjonater	125	16,0	39,2	33,6	6,4	2,4	2,4	55,2
Restauranter	19	21,0	42,2	36,8				63,2
Avholdskafeer	290	31,7	40,0	24,1	1,7	0,4	2,1	71,7

Det er avholdskafeene som rekrutteres relativt mest fra de yngste aldersklasser, idet omkring 70 pct. er høiest 25 år. For restaurantene er procenten 61 og hoteller og pensjonater 52.

Da lønnen som regel stiger med alderen, kan man her for en del ha årsaken til at lønnen i hotellene og pensjonatene ligger høiere enn i de 2 andre grupper.

Særskilt for hver aldersgruppe får man:

Gjennomsnittslonn kombinert med alder :

Bedriftsgrupper	18–20 år	21–25 år	26–35 år	36–45 år	Over 45 år	Ukjent alder	Gjennomsnitt	
							kr.	kr.
<i>Oslo.</i>								
Hoteller og pensjonater	77	83	89	100	138	—	—	88
Restauranter	70	65	73	—	—	—	—	69
Avholdskafeer o. l.	68	71	72	75	100	68	68	71
<i>Ovrige byer og landkommuner.</i>								
Hoteller og pensjonater	63	67	79	84	87	73	73	72
Restauranter	56	56	74	—	—	—	—	57
Avholdskafeer o. l.	59	63	72	75	70	62	62	64

Næsten uten undtagelse stiger altså lønnen med alderen. I alle aldre er lønnen høiest på hoteller og pensjonater, mens der er liten forskjell på restauranter og avholdskafeer.

Lønnen pleier også å påvirkes av hvor lenge vedkommende har vært ansatt i bedriften.

For disse funksjonærers vedkommende ser det imidlertid ut til at dette moment blir av mindre betydning da funksjonærene ofte bytter arbeidssted.

Av serveringspersonalet viste det sig således at mellom 40—50 pct. hadde vært ansatt mindre enn ett år i bedriften, og kun et fåtall, ca. 10 pct., vært i samme bedrift mere enn 4 år.

Den gjennemsnittlige arbeidstid er nogenlunde ens i de 3 grupper av bedrifter:

	Hoteller	Restauranter	Avholds-kafeer
	timer pr. uke	timer pr. uke	timer pr. uke
For halvparten ligger arbeidstiden mellom	54—72	54—66	59—71
Gjennemsnittlig arbeidstid	65	64	64

Heller ikke her kan man altså finne forklaringen til de høiere lønninger i hoteller og pensjonater. Hovedårsaken må snarere være at ekstrainntektene i form av drikkepenger som regel er større ved restaurantene og kafeene.

Den reelle lønn for de funksjonærer som har bare fri eller delvis fri kost synes å være mindre enn for dem som bor på arbeidsstedet. Deres kontante månedslønn ligger nemlig gjennemgående bare 15—20 kr. høiere, og dette må sies å være betydelig mindre enn verdien av fritt losji med lys og opvarming samt vask.

9. Det almindelige kjøkkenpersonales lønnsforhold.

Gjennemsnittslønnen for det almindelige kjøkkenpersonale er nogenlunde det samme som for serveringspersonalet, men der er en del forskjell i de enkelte bedriftsgrupper. Lønnen er her størst for restauranter, kr. 74 pr. måned, og mindre for hoteller og pensjonater og avholdskafeer med henholdsvis 70 og 65 kr. pr. måned.

For halvparten ligger lønnen mellom 60—75 kr. for avholdskafeer og 60—80 kr. for de andre grupper. De lavest lønnede kjøkkenpiker har ikke mere enn omkring 40 kr. måneden. De er for det meste ganske unge eller høit oppe i årene.

Man har her også fått med en del høitlønnede som ikke egentlig hører til denne gruppe, særlig kokker på mindre steder. I det hele går gruppene overordnet

kjøkkenpersonale (kokker o. l.) og almindelig kjøkkenpersonale (kjøkkenpiker o. l.) i stor utstrekning over i hverandre.

Også for kjøkkenpersonalets vedkommende rekrutteres avholdskafeene fra de yngre aldersklasser, idet over $\frac{1}{3}$ er under 21 år. I det hele er kjøkkenpersonalet yngre enn serveringsdamene.

Fordeling efter alder.

Bedriftsgrupper	Funksjonærer i alt	Herav i pct.						Pct. heist 25 år
		18—20 år	21—25 år	26—35 år	36—45 år	Over 45 år	Ungt alder	
<i>Oslo.</i>								
Hoteller og pensjonater	76	18,4	25,0	36,8	6,6	11,8	1,4	43,4
Restauranter	76	26,3	40,8	18,4	9,2	5,3	—	67,1
Avholdskafeer	100	35,0	39,0	18,0	6,0	2,0	—	74,0
<i>De andre byer og landkommuner.</i>								
Hoteller og pensjonater	279	25,8	32,6	24,4	10,0	5,8	1,4	58,4
Restauranter	53	22,6	26,4	20,8	7,6	11,3	11,3	49,0
Avholdskafeer	294	35,4	29,6	24,1	6,1	2,4	2,4	65,0

Hvordan lønnen stiller sig i de forskjellige aldersklasser fremgår av følgende sammenstilling:

Lonn kombinert med alder.

Bedriftsgrupper	18—20 år	21—25 år	26—35 år	36—45 år	Over 45 år	Ungt alder	Gjennem- snitt
<i>Oslo.</i>							
Hoteller og pensjonater	76	76	93	107	101	68	82
Avholdskafeer o. l.	65	69	78	75	85	—	69
<i>Øvrige byer og landkommuner.</i>							
Hoteller og pensjonater	59	67	70	68	81	65	66
Avholdskafeer o. l.	60	63	71	70	69	55	64

Også for disse funksjonærer ligger hotellene og pensjonatene høiere enn avholdskafeene når man sammenligner lønnen i de samme aldersklasser.

For restaurantene er materialet for tynt til å foreta denne spaltning. At gjennemsnittslønnen på restaurantene for disse funksjonærer ligger så relativt høit kommer av at størstedelen av restaurantene ligger i Oslo med relativt høi lønn. Også for de andre virksomhetsgrener ligger lønnen i Oslo høiere enn i de andre byer; men dette får størst vekt for restaurantene, da over 60 pct. av dette personale hører hjemme her.

10. Lønnsforhold for værelsepiker, enepiker o. l.

Denne gruppe omfatter som tidligere nevnt værelsepiker, stuepiker og mellemviskere ved hoteller og pensjonater samt en del enepiker og hjelpepiker, som også forekommer ved kafeer og restauranter. Lønnen er mindre varierende enn for de andre 2 hovedgrupper og ligger gjennemgående litt lavere. Også her finner man over halvparten av lønnstagerne i gruppen 50—74 kr. pr. måned.

Aldersfordelingen ses av følgende:

Bedriftsgrupper	Funksjonærer i alt	Heraf i pct.:						Pet. hoist 25 år
		18—20 år	21—25 år	26—35 år	36—45 år	Over 45 år	Ungt alder	
<i>Oslo.</i>								
Hoteller og pensjonater	214	18,7	42,1	31,3	5,1	1,9	0,9	60,8
Restauranter	8	25,0	25,0	37,5	12,5	—	—	50,0
Avholdskafeer	13	38,5	38,5	15,4	7,6	—	—	77,0
<i>I andre byer og landkommuner.</i>								
Hoteller og pensjonater	336	21,4	39,3	27,7	6,8	2,1	2,7	60,7
Restauranter	24	29,2	45,8	12,5	8,3	4,2	—	75,0
Avholdskafeer	105	35,2	40,0	21,9	1,9	—	1,0	75,2

Mens lønnen for serverings- og kjøkkenpersonalet gjennemgående viste stigning til omkring 45-års alderen, ser det ut som om værelsepersonalets lønn kulminerer alt i 30-årene. Efter tjenestetidens varighet stiger lønnen i Oslo fra 72 kr. i første år til 81 kr. etter 3—4 års tjeneste i samme bedrift.

Værelsepersonalet bor sågodtsom alle sammen på arbeidsstedet: for de få som bare har fri kost ligger lønnen ca. 20 kr. høiere.

Til slutt gis en sammenstilling for de 3 hovedgrupper av funksjonærer:

Landsdeler	Serveringspersonale		Kjøkkenpersonale		Værelsepersonale	
	For halvparten liggør lennen mellom	Gj.-snitts-lenn	For halvparten liggør lennen mellom	Gj.-snitts-lenn	For halvparten liggør lennen mellom	Gj.-snitts-lenn
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Oslo	65—80	74	65—85	76	65—80	73
Bergen, Trondhjem, Stavanger .	60—80	68	55—70	64	50—70	59
Byer på 10 000—30 000 innb.	50—70	61	50—75	63	50—70	59
Øvrige byer	50—75	64	60—70	65	50—70	59
Landkommunene	50—80	68	60—90	72	50—80	68
I alt	60—80	67	60—80	68	50—80	64

For samtlige grupper er lønnen høiest i Oslo og næst høiest på landsbygden. Forskjellen mellom landsbygden og de mindre byer kan for en del skyldes den lengere arbeidstid på landet, som er omtalt i et annet avsnitt; ellers er det vanskelig å påvise nogen sammenheng mellom arbeidstid og lønn.

Å sammenligne hotell- og restaurantpersonalalets lønninger med andre lønnsstageres er meget vanskelig, både på grunn av at arbeidsforholdene er så forskjellige og fordi det er vanskelig å måle verdien av kost og losji. De eneste man kan sammenligne med er almindelige tjenestepikere hos private. I Oslo var gjennemsnittslønnen for disse etter opgaver fra arbeidskontoret i november 1922:

17—19 år	20—24 år	25—54 år
57 kr.	67 kr.	76 kr.

Efter hotellstatistikkens opgaver var gjennemsnittslønnen i Oslo:

Fagstillingsgrupper	18—20 år	21—25 år	26—54 år	
			26	54
Kjøkkenpersonale	70	74	90	
Serveringspersonale	70	72	83	
Værelsepersonale	69*	73	77	

Altså en del heitere på hoteller og kafeer osv., selv om man ikke tar noget hensyn til at en stor del av serverings- og værelsepikene rimeligvis tjener en del ekstra ved drikkepenger.

For andre byer er det vanskelig å sammenligne, da der ikke er foretatt særskilte beregninger etter alder.

For de øvrige kvinnelige funksjonærer må man nøie seg med å henvise til tabell 5 a—b. Man fant det ikke umaken verdt å gruppere de fåtallige oppgaver geografisk; de store variasjoner i lønningene skyldes sikkert nok for en stor del at gruppene er uensartede.

Portierene og hotellbudene, som er de største grupper av mannlige funksjonærer, lønnes for en vesentlig del av drikkepengene, så for dem kan der overhodet ikke skaffes lønnsoppgaver.

11. Bruttoarbeidstiden.

På grunnskjemaene er arbeidstiden angitt nøyaktig for hver dag i 2 fulle arbeidsuker. Bruttoarbeidstiden, d. v. s. tiden fra arbeidet begynner om morgenen til det er helt slutt for dagen, er for det meste lang; i „normale“ dager er det bare et fåtall som har under 12 timers arbeidsdag brutto, som det ses av følgende:

Procentvis fordeling etter bruttoarbeidstid de fulle arbeidsdager :

Bruttoarbeidstid	Serveringspersonale				Alm. kjøkken-personale				Værelsepiker, enepiker o. l.				
	Hoteller og pensionater	Restauranter	Avholds-kafær	Samtlige virksomheter	Hoteller og pensionater	Restauranter	Avholds-kafær	Samtlige virksomheter	Hoteller og pensionater	Restauranter	Avholds-kafær	Samtlige virksomheter	
Oslo	Under 12 t. pr. dag	15,4	31,3	35,1	30,3	13,3	44,3	42,0	34,3	5,0	55,6	33,3	8,3
	12 t. og over	84,6	68,7	64,9	69,7	86,7	55,7	58,0	65,7	95,0	44,4	66,7	91,7
Byer over 10 000	Under 12 t. pr. dag	14,1	13,3	15,9	15,2	33,0	—	20,7	24,0	7,4	—	15,2	8,1
	12 t. og over	85,9	86,7	84,1	84,8	67,0	100,0	79,3	76,0	92,6	100,0	84,8	91,9
Øvrige byer og landd.	Under 12 t. pr. dag	4,7	—	4,2	4,3	10,7	35,3	11,2	12,9	4,4	—	1,6	3,7
	12 t. og over	95,3	100,0	95,8	95,7	89,3	64,7	88,8	87,1	95,6	100,0	98,4	96,3
I alt	Under 12 t. pr. dag	10,4	18,9	16,1	14,4	22,4	30,6	23,9	24,3	5,7	15,2	10,1	6,7
	12 t. og over	89,6	81,1	83,9	85,6	77,6	69,4	76,1	75,7	94,3	84,8	89,9	93,3

For værelsepersonalet utgjør disse bare ca. 7 pet., for serverings- og kjøkkenpersonalet gjennomsnittlig henholdsvis 14 og 24 pet. I en del funksjonærgrupper i Oslo har fra 30 helt op til nærmere 60 pet. kortere bruttoarbeidsdag enn 12 timer. Dette gjelder mest skiftarbeidere som hver annen dag arbeider om

formiddagen og hver annen dag om ettermiddagen uten annet ophold enn korte spisepauser. Det almindeligste er en bruttoarbeidstid på 12—15 timer pr. dag; forholdsvis få har en bruttoarbeidsdag på 16 timer og derover.

Den mere inngående behandling av bruttotiden faller naturlig sammen med behandlingen av fritiden, og man skal derfor komme tilbake til denne senere.

12. Nettoarbeidstiden.

Ved beregning av den ukentlige nettoarbeidstid har man fra bruttoarbeidstiden trukket spisepausene og de andre pauser i arbeidstiden samt de regelmessige fridager pr. uke.

I tabell 6 er funksjonærene gruppert etter nettoarbeidstidens lengde pr. uke. Det fremgår herav at den varierer sterkt, fra 48 t.—84 t. pr. uke. Følgende procentfordeling vil kanskjelette oversikten:

Fagstillingsgrupper. Bedriftsgrupper	Prosentvis fordeling av funksjonærer etter nettoarb.tid pr. uke										For hvertannen liggek nettoarb.tiden mellom (timer pr. uke)	Gi snittlig nettoarbeids- tid pr. uke		
	Under 48 timer	48–53 timer	54–59 timer	60–65 timer	66–71 timer	72–77 timer	78–83 timer	84 timer og over	Tilsammen	Under 60 t. pr. uke (10 t. pr. dag)	60–71 timer (10–12 t. pr. dag)	72 timer og over (over 12 t. pr. dag)		
<i>Alm. kjøkkenpersonale.</i>														
Hoteller og pensjonater .	5,9	14,6	11,2	21,0	21,2	14,6	7,0	4,5	100	32	42	26	56—72	64
Restauranter	9,0	12,8	21,8	28,5	16,5	8,3	0,8	2,3	100	44	45	11	55—67	61
Avholdskafeer	3,5	16,9	17,1	24,2	19,9	12,4	3,5	2,5	100	38	44	18	56—70	62
I alt	5,8	15,3	15,4	23,6	20,0	12,6	4,5	3,3	100	36	44	20	56—70	63
<i>Serveringspersonale.</i>														
Hoteller og pensjonater .	3,0	11,4	16,8	15,3	29,7	16,3	3,0	4,5	100	31	45	24	54—72	65
Restauranter	18,9	5,4	13,5	29,7	16,3	2,7	2,7	11,8	100	38	46	16	54—66	64
Avholdskafeer	2,0	12,5	12,5	27,4	26,9	10,7	5,4	2,6	100	27	54	19	59—71	64
I alt	3,8	11,7	14,0	23,7	27,1	12,1	4,4	3,7	100	29	51	20	59—71	65
<i>Værelsepiker, ene- piker o. l.</i>														
Hoteller og pensjonater .	2,0	5,8	13,2	18,2	25,8	20,8	9,2	5,5	100	21	44	35	61—74	69
Restauranter		3,0	24,2	21,2	39,4	12,2	—	—	100	27	61	12	59—71	65
Avholdskafeer		6,8	10,3	17,1	35,9	20,5	4,8	5,1	100	17	53	30	63—74	68
I alt	1,6	5,8	13,2	18,2	27,5	20,4	8,1	5,2	100	21	46	33	62—75	69

Det største antall, ca. 45—50 %, har en nettoarbeidstid av 60—71 timer pr. uke eller ca. 10—12 timer pr. arbeidsdag. Av kjøkken- og serveringspersonalet er der forholdsvis mange med relativt lav arbeidstid, særlig på restaurantene, hvor 22—24 % har en nettoarbeidstid på under 54 timer pr. uke eller 9 timer pr. dag. Værelsepersonalet har forholdsvis lengere tid; der er få i de lavere grupper og forholdsvis mange i de høiere, i alt ca. 13 % på over 79 timer pr. uke. Disse utgjør derimot ikke mere enn gjennomsnittlig ca. 8 % i de andre grupper.

Det faller sterkt i øinene hvor meget lengere arbeidstiden er i hoteller osv. enn f. eks. i fabrikkindustrien, hvor nu 8-timers dagen er gjennemført. En tredjedel av værelsepersonalet og en femtedel av serverings- og kjøkkenpersonalet har en daglig nettoarbeidstid på 12 timer og derover. Den gjennomsnittlige daglige arbeidstid for samtlige værelsepiker osv. er $11\frac{1}{2}$ timer, for serveringsdamene 11 timer og for kjøkkenpikene $10\frac{1}{2}$ time netto. Ved sammenligning med arbeidstiden i fabrikker f. eks. må dog tas i betraktnsing at arbeidsdagen i hvert fall for mange av værelse- og serveringspersonalet ikke er netto i samme forstand som på en fabrikk. Nettoarbeidstiden på en kafé osv. vil si den tid funksjonærene er pliktige til å være på arbeidsstedet med fradrag av spise- og hvilepauser, likegyldig om det er lite å gjøre i enkelte stille timer.

Som man ser er arbeidstiden gjennomgående lengst på hoteller og pensjonater og kortest på restauranter, men differansene er små.

Hvordan samtlige funksjonærer i de forskjellige byer og landdistrikten fordeler sig etter nettoarbeidstiden pr. uke fremgår av omstående tabell:

Fagstillingsgrupper. Landsdeler	Procentvis fordeling av funksjonærerne etter nettoarbeidstid pr. uke									Nettoarb.tid pr. uke									
	Under 48 timer		48 - 53 timer		54-59 timer		60-65 timer		66-71 timer		72-77 timer		78-83 timer		84 timer og over		I alt	For halvparten ligger arb.-tiden mellem	Gj. snitt
	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.		timer	timer	
<i>Almindelig kjøkkenpersonale.</i>																			
Oslo	5,5	13,1	20,2	21,3	21,3	12,3	4,7	1,6	100	56-70	63								
Bergen, Stavanger, T.hjem . .	7,9	26,9	11,8	26,9	17,2	6,8	1,8	0,7	100	52-67	59								
Byer på 10 000—30 000 . .	5,6	6,8	16,4	23,3	21,9	21,2	4,8	—	100	59-72	64								
Øvrige byer	0,8	11,8	12,6	19,3	24,4	8,4	10,1	12,6	100	60-76	66								
Landkommuner	2,2	4,4	15,6	25,6	15,6	23,3	4,4	8,9	100	60-72	67								
I alt	5,3	15,3	15,4	23,6	20,0	12,6	4,5	3,8	100	56-70	63								
<i>Serveringspersonale.</i>																			
Oslo	3,4	16,0	19,3	27,7	22,7	5,9	2,5	2,5	100	57-69	62								
Bergen, Stavanger, T.hjem . .	4,9	20,2	19,0	23,3	27,1	4,3	1,2	—	100	54-68	61								
Byer på 10 000—30 000 . .	5,0	7,9	8,6	22,8	35,3	18,0	2,2	0,7	100	62-72	65								
Øvrige byer	0,8	4,0	11,1	20,6	28,6	16,7	9,5	8,7	100	63-76	69								
Landkommuner	1,2	7,2	9,6	25,3	18,2	19,3	9,6	9,6	100	62-76	69								
I alt	3,3	11,7	14,0	23,7	27,1	12,1	4,4	3,7	100	59-71	65								
<i>Værelsepiker, enepiker o. l.</i>																			
Oslo	1,3	2,9	9,2	25,8	27,1	23,8	7,9	2,0	100	56-70	63								
Bergen, Stavanger, T.hjem . .	4,9	8,2	18,6	18,6	27,3	9,8	8,2	4,9	100	52-67	59								
Byer på 10 000—30 000 . .	—	4,5	13,8	9,7	35,4	30,1	3,5	3,5	100	59-72	64								
Øvrige byer	—	5,5	13,4	14,2	29,8	20,5	8,7	7,9	100	60-76	66								
Landkommuner	0,7	9,2	12,8	14,9	19,9	21,3	11,3	9,9	100	60-72	67								
I alt	1,6	5,8	13,2	18,2	27,5	20,4	8,1	5,2	100	56-70	63								

Arbeidstiden er altså kortest i de større byer (dog ikke særlig kort i Oslo) og lengst i småbyene og på landet. Dette henger antagelig sammen med at bedriftene gjennemgående er større i de større byer. For det ser ut til at det er mest i de mindre virksomheter at arbeidstiden ofte blir lang. På de større hoteller osv. er arbeidsdagen oftere inndelt i skift. Herved blir først og fremst bruttoarbeidsdagen kortere, men skiftordningen fører også i almindelighet til en relativt kort ukentlig nettotid.

Av de øvrige kvinnelige funksjonærer ved hotell- og restaurantdrift har kontordamene den korteste arbeidstid, 57 timer pr. uke, og bestyrerinnes lengst med 66 timer pr. uke.

Nettoarbeidstid pr. uke.

Fagstillingsgrupper	Hoteller og pensj.		Restauranter		Avholdskafeer o.l.		I alt	
	For halvp. ligger arb.- tiden mel- lem	Gj.snitt						
	timer	timer	timer	timer	timer	timer	timer	timer
Bestyrerinner	56—77	67	—	—	59—76	65	57—76	66
Kjøkkenbestyrerinner . . .	58—65	63	—	70	53—77	67	59—70	64
Kontordamer	51—59	55	60—66	63	56—72	62	52—63	57
Kokker, varm- og kaldjomfruer	56—69	60	53—63	55	55—67	61	55—67	59
Diske- og kontrollpersonale	53—72	63	52—65	58	52—71	61	53—68	61

13. Fritid om hverdagene.

I tabell 8 er de voksne kvinnelige funksjonærer fordelt etter arbeidsukens ordning særskilt for dem som har over og under 12 timers bruttoarbeidsdag på de „normale“ dager. Som før nevnt er det bare et fåtall som har under 12 timers normal bruttoarbeidstid (se tab. 8 s. 45); de fleste av dem er skiftarbeidere som f. eks. har formiddags- og ettermiddagstid hver annen dag. I tabellen er de da oppført med 3 halve fridager i uken, d. v. s. de dager da de slutter senest kl. 4. Man har altså lagt hovedvekten på om funksjonærerne har ettermiddagene og kvenlene fri; de dager hvor vedkommende f. eks. begynner først kl. 2 middag er regnet for korte arbeidsdager, men ikke for halve fridager.

Den store mengde av funksjonærer har altså minst 12 timers bruttoarbeidstid på almindelige arbeidsdager og er behandlet i tabell 8 s. 44. Her er funksjonærerne fordelt etter antallet av hele og halve fridager i uken.

Dessuten er der tatt hensyn til de større hvilepausene (på 2. t. og over) i arbeidstiden.

Fritiden innskrenker sig for over halvparten av samtlige funksjonærer til halv fridag pr. uke. Av disse har igjen ca. halvparten en lengere pause i arbeidstiden, og nogen få slutter arbeidet før kl. 8 og har altså aftenen fri. Værelsepunktalet har gjennemgående mere utgangspauser enn de andre.

Ca. 10 % har 2 halve fridager i uken, hvorav omkring halvparten dessuten har litt fri i arbeidstiden. Ca. 12 % har tre halve fridager i uken. Disse er ofte en slags skiftarbeidere med lang bruttoarbeidstid den ene dagen, ofte op til 16—18 timer, men bare halv arbeidstid neste dag. Dessuten er der en del som har 4—5 halve fridager i uken, d. v. s. de arbeider full dag 1—2 dager i uken og har halv dag for resten. Det er heller ikke så rent få som har 1 eller 2 hele fridager i uken, især av kjøkkenpikene (8 pet.). Bruttoarbeidstiden er da til gjengjeld lang de andre dager i uken.

Vi kommer endelig til de uheldigst stillede, ca. en sjette del av funksjonærerne, som hverken har hele eller halve fridager, men over 12 timers bruttoarbeidstid

alle hverdager. Omkring halvparten av dem har en lengere utgangspause hver eller hver annen dag. Den annen halvpart har bare de nødvendige spisepauser.

Av disse funksjonærer med lang arbeidstid uten fridager er det flest i småbyene og på landet, hvor de utgjør 40 pct. av samtlige serveringsdamer, 33 pct. av værelse- og enepikene og 27 pct. av kjøkkenpikene. Som før nevnt er også den gjennomsnittlige nettoarbeidstid lengre i småbyene og på landet. Av følgende procentfordeling ses at disse strøk står dårligst og Oslo best m. h. til hele og halve fridager.

Fritid for funksjonærer med bruttoarbeidstid på 12 timer og over.

Fritid		Serveringspersonale				Alm. kjøkkenpersonale				Værlesepiker, enepikor o. l.			
		Hoteller og pensionater		Restauranter		Avholds-kafeer		Hoteller og pensionater		Restauranter		Avholds-kafeer	
		pct.	I alt	pct.	I alt	pct.	I alt	pct.	I alt	pct.	I alt	pct.	I alt
Oslo	Bare spisepauser . .	—	9,1	6,0	4,8	3,1	4,6	6,9	4,8	—	—	—	—
	” utgangspauser	—	9,1	4,0	3,6	1,5	4,6	—	1,8	3,3	—	—	3,1
	1 halv fridag i uken	54,5	36,4	70,0	61,4	58,5	29,5	56,9	50,3	61,0	100,0	62,5	61,7
	2 halve fridager ”	9,1	9,1	—	3,6	9,2	6,8	10,3	9,0	9,5	—	25,0	9,9
	3 og fl. halve frid. ”	36,4	9,1	16,0	20,6	27,7	38,6	10,3	24,6	25,7	—	12,5	24,8
	1—2 hele fridager ”	—	27,2	4,0	6,0	—	15,9	15,6	9,5	0,5	—	—	0,5
	Tils. . .	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Bare spisepauser . .	1,8	7,6	2,4	2,8	3,3	2,6	—	1,5	4,7	10,0	—	4,4
	” utgangspauser	10,1	—	8,5	8,6	8,3	2,6	9,7	8,4	11,3	—	7,6	9,9
	1 halv fridag i uken	69,6	46,2	64,6	65,2	59,3	39,5	63,0	58,8	56,8	60,0	74,4	59,6
Byer med 10 000— 100 000 innb.	2 halve fridager ”	12,7	—	11,0	10,9	7,5	2,6	15,2	10,8	13,1	—	12,8	12,1
	3 og fl. halve frid. ”	6,3	46,2	6,2	8,3	15,8	13,2	10,3	13,7	12,2	25,0	2,6	11,8
	1—2 hele fridager ”	—	—	7,3	4,7	5,8	39,5	1,8	7,8	1,9	5,0	2,6	2,2
	Tils. . .	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Bare spisepauser . .	17,5	50,0	25,4	23,0	22,8	9,1	10,1	16,5	18,0	—	23,3	19,0
	” utgangspauser	30,0	33,3	7,0	17,0	15,2	9,1	5,1	10,4	17,5	—	5,0	14,3
	1 halv fridag i uken	40,0	—	47,4	43,0	44,6	—	67,1	51,6	45,9	—	58,3	48,1
	2 halve fridager ”	10,0	—	9,6	9,5	8,7	36,4	8,9	10,5	12,4	—	—	9,3
	3 og fl. halve frid. ”	2,5	—	0,9	1,5	6,5	—	1,3	3,8	4,6	—	3,4	4,3
	1—2 hele fridager ”	—	16,7	9,7	6,0	2,2	45,4	7,5	7,2	1,6	—	10,0	5,0
	Tils. . .	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	—	100,0	100,0
Øvrige byer og land- distrikter	Bare spisepauser . .	8,3	16,8	11,0	10,4	9,7	4,3	4,0	6,4	7,3	7,1	13,1	8,1
	” utgangspauser	17,7	10,0	7,3	10,9	9,0	4,3	6,6	7,4	10,5	—	5,7	9,4
	1 halv fridag i uken	54,7	33,3	59,5	56,4	34,2	30,1	62,9	64,6	54,8	57,1	64,5	56,3
	2 halve fridager ”	11,0	3,3	8,8	9,3	8,3	8,6	12,6	10,3	11,7	—	6,5	10,5
	3 og fl. halve frid. ”	8,3	23,3	5,8	7,6	15,5	23,6	8,1	13,2	14,4	17,9	3,7	13,0
	1—2 hele fridager ”	—	13,3	7,6	5,4	3,8	29,1	5,8	8,1	1,3	17,9	6,5	2,7
	Tils. . .	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	—	100,0	100,0
	Bare spisepauser . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	” utgangspauser	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1 halv fridag i uken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
I alt	2 halve fridager ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	3 og fl. halve frid. ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1—2 hele fridager ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tils. . .	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	—	100,0	100,0

14. Søndagsfrihet og ferie.

På grunnlag av tabell 8 fordeler vi først funksjonærene procentvis eftersom de har

1. meget,
2. liten eller
3. ingen søndagsfrihet.

Fagstillingsgrupper. Landsdeler	Serveringspersonale			Alm. kjøkkenpersonale			Værlesepiker, enopicker o. l.		
	Minst hver annen søndag helt fri	Mindre søndagsfrihet (oftest fri fra middag hver annen søndag eller helst fri hver 3. je eller 4. de søndag).	Ingen søndagsfrihet	Minst hver annen søndag helt fri	Mindre søndagsfrihet	Ingen søndagsfrihet	Minst hver annen søndag helt fri	Mindre søndagsfrihet	Ingen søndagsfrihet
	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
<i>Hoteller og pensionater.</i>									
Oslo	18	82	—	5	94	1	6	89	5
Byer med 10 000—100 000 innb.	49	43	8	38	51	11	28	60	12
Øvrige byer og bygdene . .	40	19	41	23	48	29	19	54	27
Riket i alt . . .	32	46	22	25	60	15	18	68	14
<i>Restauranter.</i>									
Oslo	—	46	54	41	27	32	75	—	25
Byer med 10 000—100 000 innb.	54	39	7	84	16	—	25	70	5
Øvrige byer og bygdene . .	33	—	67	46	36	18	—	—	—
Riket i alt . . .	30	33	37	59	24	17	29	50	21
<i>Avholdskafeer etc.</i>									
Oslo	52	42	6	35	60	5	38	62	—
Byer med 10 000—100 000 innb.	41	50	9	39	49	12	41	49	10
Øvrige byer og bygdene . .	32	45	23	34	58	8	43	32	25
Riket i alt . . .	40	47	13	37	53	10	42	40	18
<i>Samtlige bedrifter.</i>									
Oslo	36	53	11	23	65	12	8	86	6
Byer med 10 000—100 000 innb.	44	48	8	44	46	10	30	59	11
Øvrige byer og bygdene . .	27	41	32	29	52	19	25	47	28
Riket i alt . . .	37	46	17	35	52	13	21	64	15

I byene på over 10 000 innbyggere er det ikke mange av disse funksjonærer som overhodet aldri har fri om søndagen. Anderledes stiller det sig i de minste byer og på landet; her er det alt i alt næsten en tredjedel som ikke har nogen søndagsfrihet, og i enkelte grupper er forholdet ennå meget ugunstigere. Av serverings- og kjøkkenpersonalet er det mange som har hele frisondager, oftest bare hver annen søndag. Værelsepikene og enepikene o. lign. har derimot oftest fri først etter middag annen hver søndag, slik som det også er almindeligst for hushjelp hos private. Særlig er denne ordning almindelig i Oslo.

I det hele er det mest søndagsfrihet i avholdskafeer og spiseforretninger, hvorav mange er lukket om søndagen. Betjeningen på hoteller og pensjonater står litt ugunstigere, men særlig er det meget søndagsarbeide på alle slags restauranter.

Efter disse opgaver å dømme har næsten alle faste funksjonærer ved hoteller, kafeer osv. ferie hvert år, som regel i 2 uker.

II. del.

Arbeidsforholdene ved sesongbedriftene.

1. Undersøkelsens omfang. — Sesongens varighet.

Siste del av denne undersøkelse, som angår sesongbedriftene, ble foretatt sommeren 1924 av Byrået. Det benyttede skjema var betydelig enklere enn ved hovedundersøkelsen, se bilag 3. Der ble sendt ut skjemær til ca. 250 bedrifter, og besvarelser kom inn fra vel halvparten. En stor del av disse var dog så ufullstendige at bearbeidelse var utelukket, og den følgende oversikt omfatter derfor i alt bare 94 bedrifter, vesentlig hoteller og pensjonater, med tilsammen 718 funksjonærer.

Antall bedrifter og funksjonærer.

Bedriftsgrupper og geografisk fordeling	Antall bedrifter	Antall funksjonærer									
		Under 18 år			Over 18 år			Uavgitt alder (M + K)	Tilsammen		
		M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.		M.	K.	Tils.
Østlandet	Hoteller og pensjonater med 1—5 funksj.	35	1	7	8	—	100	100	11	118	119
	Hoteller og pensjonater med over 5 funksj.	38	3	11	14	22	260	282	122	359	418
Sør- og Vestlandet	Hoteller og pensjonater med 1—5 funksj.	8	1	1	2	—	22	22	—	23	24
	Hoteller og pensjonater med over 5 funksj.	13	1	—	1	17	132	149	7	138	157
I alt	Hoteller og pensjonater med 1—5 funksj.	43	2	8	10	—	122	122	11	141	143
	Hoteller og pensjonater med over 5 funksj.	51	4	11	15	39	392	431	129	497	575
	I alt	94	6	19	25	39	514	553	140	638	718

De fleste bedrifter ligger, som man ser, på Østlandet, de øvrige 21 på Sør- og Vestlandet; næsten alle ligger på landsbygden. Bedriftene er for det meste små; nær halvparten har høiest 5 funksjonærer, gjennemsnittlig 3 pr. bedrift, og den annen halvdel gjennemsnittlig 11 funksjonærer pr. bedrift. De mannlige funksjonærer utgjør i alt bare 80 personer eller vel 10 % av samtlige.

Sesongens varighet ved større og mindre bedrifter ses av følgende:

	Sesongens varighet	Bedrifter med antall funksjonærer					Antall funksjonærer	Pct.
		1-5	6-20	Over 20	Tils.	Pct.		
Østlandet	1½ måned	6	3	—	9	12	45	9
	2 "	17	11	—	28	38	158	29
	2½ "	2	5	1	8	11	104	19
	3 "	5	4	1	10	14	86	17
	3½ " og over . . .	4	8	1	13	18	104	19
	Uopgitt	2	3	—	5	7	40	7
	Tils.	36	34	3	73	100	537	100
Sør- og Vestlandet	1½ måned	—	1	—	1	5	8	4
	2 "	1	1	1	3	14	37	20
	2½ "	2	—	—	2	10	3	2
	3 "	3	4	1	8	38	66	36
	3½ " og over . . .	—	3	—	3	14	29	17
	Uopgitt	2	1	1	4	19	38	21
	Tils.	8	10	3	21	100	181	100
I alt	1½ måned	6	4	—	10	11	53	7
	2 "	18	12	1	31	33	195	27
	2½ "	4	5	1	10	11	105	15
	3 "	8	8	2	18	19	155	22
	3½ " og over . . .	4	11	1	16	17	132	18
	Uopgitt	4	4	1	9	9	78	11
	I alt	44	44	6	94	100	718	100

Med „sesong“ menes her den tid da flesteparten av funksjonærene er i arbeide; disse sommerhoteller osv. holdes ofte åpne med bare nogen få funksjonærer en tid før og etter den egentlige sesong.

De fleste funksjonærer får altså arbeide fra 2—3 måneder, gjennemsnittlig omrent ½ måned lengere på Sør- og Vestlandet enn på Østlandet.

2. Funksjonærernes alder, hjemstavn og tidligere beskjeftigelse.

Opgavene for de mannlige funksjonærer er altfor fåtallige til å kunne utnyttes, og det samme gjelder mange av kvinnegruppene. Bare de 5 største kvinnegrupper blir derfor behandlet nedenfor. De utgjør ni tiendedeler av samtlige kvinnelige funksjonærer og fordeler sig slik etter hjemstavn og alder:

Fagstillingsgrupper	Hjemmehørende i samme strøk ¹⁾					Hjemmehørende i andre strøk ²⁾					I alt ⁴⁾	
	Under 18 år	18–24 år	25–34 år	35 år og over	Samlet antall ³⁾	Under 18 år	18–24 år	25–34 år	35 år og over	Samlet antall ³⁾	Herav gifte	
1. Overkokker	2	8	9	3	22	—	2	7	16	5	30	32 54
2. Kokker	4	17	9	1	31	4	—	2	9	3	2	16 47
3. Kjøkkenpiker	6	42	17	20	17 102	6	2	12	9	8	6	37 144
4. Serveringspiker	1	49	52	10	12 124	4	—	11	15	4	13	43 168
5. Værelsepiker	6	61	29	4	18 118	3	—	19	5	10	34	6 158

Flesteparten hører hjemme enten i samme bygd hvor hotellet ligger eller i nabobygdene, og særlig gjelder dette småhotellene. Bare overkokkene søkes oftest langveis fra.

Her som ved hovedundersøkelsen viser det sig at værelsepersonalet gjennemgående er yngst. Over halvparten av dem er under 25 år, men av kjøkken- og serveringspersonalet er bare vel tredjeparten så unge. Kokkene og særlig overkokkene er gjennemgående eldre.

Bare et fåtall av funksjonærerne er gifte, i alt 24.

Vi gir så en oversikt over funksjonærene gruppert etter sin beskjeftigelse siste vinter:

Fagstillingsgrupper	Beskjeftigelse siste vinter									
	Ansatt i			Sydamer etc.	Hjemmeverende gårdbruker- døtre	"Hjemmeveren- de ikke nem- niggitt"	Skolelevere	Diverse og nop- gitt	I alt	Hvor ansatte tils. sommer i samme bedrift
	Hotell etc.	Privat hus	Forretning							
1. Overkokker	18	6	—	1	8	16	—	5	54	20
2. Kokker	3	13	—	—	7	19	—	5	47	22
3. Kjøkkenpiker	11	31	5	2	21	43	—	23	136	49
4. Værelsepiker	18	34	1	6	30	44	2	17	152	54
5. Serveringspiker	27	31	4	7	27	51	—	20	167	68

¹⁾ Landdistrikter i samme fylke.

²⁾ Andre fylker eller byer i samme fylke.

³⁾ Hjemmetallone angir funksjonærer med oppgitt alder.

⁴⁾ —" —" —" —" hjemstavn.

Det fremgår herav at ikke langt fra halvparten var beskjeftiget hjemmehøster i forveien; dette gjelder over halvparten av personalet på småhotellene. En del av disse har svart „hjemmeværende gårdbrukerdatter“ og en del bare „hjemmeværende“. Av overkokkene på de store hoteller var over tredjeparten ansatt ved hotell også om vinteren, men dette var tilfelle med bare 10—15 % i de andre grupper. En noget større del var ansatt i almindelige private hus, så det blir altså de aller fleste som også før ansettelsen drev med husarbeide enten hjemme eller borte. Nogen få var sydamer o. l. om vinteren, og meget få var tidligere ansatt i forretninger, fabrikker osv.

En stor del av dette personale ved sesongbedriftene vender tilbake år etter år. 35—40 % av de forskjellige funksjonærer har vært ansatt tidligere år i samme bedrift.

3. Funksjonærenes lønnsforhold.

I disse sommerhoteller osv. spiller drikkepengene en stor rolle. Derfor nøet man sig ikke med å spørre om kontantlønnen, men krevde også en skjønnsmessig opplysning om den samlede drikkepengeinntekt for hver funksjonær juli måned. Nær halvparten gav imidlertid ingen opplysninger om drikkepengene. Nogen få oppgav: „bare fast lønn“ eller „bare drikkepenger“, men i hvert fall enkelte av disse oppgaver er neppe riktige. Med „bare fast lønn“ menes visstnok ofte at hotelleieren som fyller ut skjemaet ikke har noget kjennskap til eventuelle drikkepenger, og med „bare drikkepenger“ at funksjonærene lønnes av det regulære servisetillegg. Hvor der gis sådanne faste tillegg på regningen er drikkepengene offisielt avskaffet, men som bekjent stiller det sig ofte anderledes i praksis.

Vi har derfor i følgende oversikt bare tatt med de oppgaver hvor både lønn og drikkepenger er oppgitt. (Se næste side.)

Der er alle mulige variasjoner i forholdet mellom lønn og drikkepenger. Nogen har vesentlig fast lønn, bare 10—15 kr. måneden i drikkepenger, andre en minimal lønn og over 200 kr. i drikkepenger. Drikkepengene flyter rikeligst inn ved de større hoteller og mest for serveringsdamene; etter oppgavene å dømme tjener de mere i drikkepenger enn de har i lønn. For værelsepikene spiller drikkepengene noget mindre rolle og ennu mindre for kjøkkenpikene. For disse siste blir det vel sjeldent tale om drikkepenger i almindelig forstand det er procenttillegget som på nogen hoteller blir utlignet på det samlede personale. Efter opplysningene på skjemaene å dømme ser det dog ut til at tilleggene hyppigere utlignes bare på værelse- og serveringspersonalet, d. v. s. på dem som har direkte med gjestene å gjøre.

Fortjeneste pr. måned (lønn og drikkepenger).

Funksjonærgrupper	25—49 kr.	50—74 kr.	75—99 kr.	100—149 kr.	150—199 kr.	200—249 kr.	250 kr. og over	I alt	Gjennomsnittl. fortjeneste	Herav :		Drikkepenger i pct. av den faste lønn
									kr.	Fast lønn	Drikkepenger	
<i>Kjøkkenpiker</i>	1	3	6	14	5	2	2	33	122	82	40	48,8
Herav i be-drifter med { 1—5 arb.	1	1	3	14	1	—	—	6	93	66	27	40,9
over 5 arb..	—	2	3	14	4	2	2	27	129	86	43	50,0
<i>Værelsepiker</i>	—	7	12	18	9	—	2	48	116	71	45	64,7
Herav i be-drifter med { 1—5 arb.	—	6	9	5	1	—	—	21	93	61	32	54,1
over 5 arb..	—	1	3	13	8	—	2	27	134	78	56	71,8
<i>Serveringspiker</i>	1	3	11	25	20	—	4	64	142	75	67	88,0
Herav i be-drifter med { 1—5 arb.	1	2	10	7	4	—	—	24	105	69	36	52,2
over 5 arb..	—	1	1	18	16	—	4	40	164	79	85	107,6

Den samlede fortjeneste varierer også meget sterkt — fra omtrent 50 kr. til over 300 kr. pr. måned. Ved de større hoteller er ikke bare drikkepengene, men også lønningene høyere enn ved de mindre, så den samlede månedsfortjeneste blir gjennomsnittlig omkring 50 % høyere. Serveringsdamene tjener best — gjennomsnittlig 164 kr. måneden ved de større hoteller og 105 ved de mindre. Værelse- og kjøkkenpersonalet tjener omtrent likt etter våre oppgaver å dømme: ca. 130 kr. måneden ved de større og 90 kr. ved de mindre hoteller og pensjonater.

4. Arbeidstiden.

Arbeidstiden er gjennemgående svært lang i sesongbedriftene. Over tre fjerdedeler av funksjonærene har en bruttoarbeidstid på 14 timer og derover.

	Over-kokker	Kokker	Kjøkken-personale	Serverings-personale	Værelse-personale
	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
<i>Under 14 timer</i>	24,1	27,7	27,2	16,2	16,4
<i>14 timer og over</i>	75,9	72,3	72,8	83,8	83,6

Den minste gruppe med under 14 timers dag har oftest en nettoarbeidstid på 9—10 timer daglig. De øvrige fordeler sig således etter nettoarbeidstiden:

*Funksjonærer over 18 år med en bruttoarbeidstid på 14 timer og over,
gruppert etter nettoarbeidstid pr. dag.*

Kvinner	Under 10 timer	10—11½ timer	12—13½ timer	14 timer og over	Tilsammen)	For halvparten ligger nettoar- beidstiden mel- lem antall timer	Gjennomsnittlig antall timer
1. Overkokker	4	10	13	4	10 41	10 —14	11½
2. Kokker	6	9	10	1	8 34	9 —13½	11
3. Kjøkkenpiker	3	30	34	8	21 96	10½—14	12
4. Serveringspiker	12	34	51	13	30 140	10½—13½	11½
5. Værelsepiker	2	25	51	12	37 127	10½—14*	12

¹⁾ Hjornetallene angir funksjonærer med uopgitt nettoarbeidstid.

De fleste arbeider 11—12—13 timer netto pr. dag. Den gjennemsnittlige arbeidstid er 12 timer netto for værelse- og kjøkkenpersonalet og 11½ for serveringspersonalet. Det ser ut til at arbeidstiden gjennemgående er litt lengere ved de små bedrifter enn ved de større.

Fridager forekommer omrent ikke i disse sesonghoteller osv., hverken sondager eller hverdager; henimot fjerdeparten av samtlige funksjonærer hadde 1—2 halve eller hele fridager i løpet av 4 uker. Over halvparten har ikke annen daglig fritid enn spisepausene, de øvrige har en lengere pause hvor de har lov til at gå ut — visstnok oftest om ettermiddagen.

Bilag 1.

Statistisk undersøkelse
angående
arbeidsforholdene i hoteller,
restauranter, pensjonater m. v.

Utfilles av arbeidsgiveren.

A. Opgaver vedkommende virksomheten.

1. Virksomhetens navn, beliggenhet, adresse.
2. Virksomhetens art.
3. Hvis der drives *hotell-* eller *pensjonatsvirksomhet*, bes oplyst antallet av værelser.
4. Forekom i 1922 i virksomheten servering for almenheten av: mat¹⁾
b) øl c) vin ?
5. Er virksomheten i drift hele året eller bare en bestemt sesong?
(Det som passer understrekkes.)
I siste tilfelle, hvor lang tid og i hvilke måneder er den i almindelighet i drift?
6. Hvor stort var det faste personale²⁾ i midten av oktober 1922?
Derav var a) mannlige personer , hvorav under 18 år
b) kvinnelige personer , " " " "
7. Pleier det faste personale i nogen lengre tid av året å være større eller mindre enn ovenfor angitt? (*Tilfeldig* ekstrapersonale ved en eller flere enkelte leiligheter medregnes ikke.)

Hvis dette er tilfelle, utbes nærmere oplysninger om til hvilke tider av året dette gjelder, samt om antallet i de forskjellige tidsrum i almindelighet.

¹⁾ Forekom servering av mat *rent undlagelsesvis*, besvaras spørsmål a med *nei*. ²⁾ Herunder medtas også det *faste ekstrapersonale*. Derimot *ikke tilfeldig* personale, d. v. s. personale som beskjæftiges bare ved enkelte anledninger da der er behov for forsterket personale. Alt annet personale regnes som fast ansatt. Håndverkere, vaskekoner o. l. medtas ikke, bare det typiske hotell-, serverings- og kjøkkenpersonale.

Bilag 2.

Statistisk undersøkelse
angående
arbeidsforholdene i hoteller,
restauranter, pensjonater m. v.

Et skjema utfilles av arbeidsgiveren for hver enkelt i virksomheten beskjæftiget person.

B. Opgaver vedkommende personalet.

1. Navn.
2. Stilling¹⁾ i virksomheten.
3. Alder.
4. Ektekapelig stilling (gift, ugift, enke[mann]).
5. Når ansatt i virksomheten.
6. Nedenfor opføres arbeidstiden for annen og tredje uke i oktober 1922 (to *normale arbeidsuker*²⁾.

	Brutto- arbeidstiden ³⁾	Spisepauser						Anmerkninger	
		med plikt til å opholde sig på arbeidsstedet . (i lokalet).		uten plikt til å opholde sig på arbeidsstedet (i lokalet).		Andre pausor			
		begynte kl.	sluttet kl.	Antall pauser	Disse samlede varighet	Antall pauser	Disse samlede varighet		
8.—14. okt.									
15.—21. „									
1922									
Søndag, . . .				Timer		Timer		Timer	
Mandag o.s.v. .									

7. Hvor lang er *normalt* den gjennemsnittlige arbeidstid⁴⁾ pr. uke etter fradrag av fritimer og regelmessige fri-dager samt av pauser *uten plikt til å opholde sig på arbeidsstedet*?
8. Forekommer *tilfeldig arbeide*⁵⁾ uten over den normale arbeidstid som er

angitt under pkt. 6? I tilfelle bes oplyst det omtrentlige antall timer pr. uke eller måned for de forskjellige tider av året.

Utbetales særskilt godtgjørelse for sådant arbeide?

9. Hvor ofte forekommer regelmessig tilbakevendende
 a) *delvis* fridager?
 b) *hele* fridager?
10. Forekommer ferie⁶⁾:
 a) uten lønn? Av hvilken varighet?
 b) med full lønn? Av hvilken varighet?
 c) med *delvis* lønn? Av hvilken varighet?
 Og hvor stor del av lønnen utbetales?
11. Bestod den *kontante inntekt* for vedkommende funksjonær
 a) helt av drikkepenger?
 b) *hovedsakelig* av drikkepenger?
 c) *hovedsakelig* av fast lønn?
 d) helt av fast lønn?
- (dato).

12. Hvor stor er den *faste kontante lønn* pr. måned?
13. Blir der i almindelighet ydet gratiale, tantième o. l.?
 I tilfelle, hvor stort beløp utgjorde dette for 1921?
14. Har den ansatte
 a) fri kost, helt? delvis?
 b) fritt losji?
 c) fri arbeidsdrakt?
 d) fri vask?
 e) andre naturalydelser?
15. Betales tilfeldige avgifter⁷⁾ til arbeidsgiveren i forbindelse med arbeidet?
 I så fall: hvor meget? og hvortil?

(underskrift).

¹⁾ Vedkommendes hovedsakeligste beskjæftigelse i bedriften. ²⁾ I tabellen oppføres arbeidstiden for to bestemte uker i trekk, i hvilke arbeidsforholdene er normale; fortrinsvis velges ukene 8.—14. og 15.—21. oktober; men hvis det av en eller annen grunn skulle være særlig ønskelig å ta to andre uker umiddelbart etter, kan dette skje, når disse uker representerer normale arbeidsforhold. ³⁾ Hvis oppføres det klokkeslett da vedkommende møtte frem til arbeide i bedriften om morgenen, og det klokkeslett senere på dagen eller natten (f. eks. kl. 1 natt), da arbeidet for denne persons vedkommende er helt avsluttet. ⁴⁾ I den gjennomsnittlige arbeidstid pr. uke medregnes ikke det eventuelt forekommende rent tilfeldige arbeide, som oppføres under skjemaets punkt 8. ⁵⁾ Ved tilfeldige arbeide forstås alt arbeide utover de tider som er angitt under pkt. 6 (f. eks. arbeide etter den ordinære arbeidstids slutning, arbeide i hvilepausen i hvilke vedkommende ikke er forpliktet til & opholde sig på arbeidsstedet (i lokale), eller arbeide til tider som ellers skulle være fritid eller frimøte o. s. v.). ⁶⁾ Som ferie regnes to eller flere dagers sammenhengende fritid. ⁷⁾ Herunder oppføres f. eks. erstatning for ituslått glass m. v., ell. lign. avgifter som må betales til arbeidsgiveren.

Bilag 3.

Statistisk undersøkelse
 angående
arbeidsforholdene i hoteller,
restauranter, pensjonater m. v.

Skjema 3. Opgave for sesongbedrifter.
A. Alm. oplysninger om hver funksjonær.

Funksjonær nr.	Navn	Stilling	Når ansatt	Slutter ca.	Alder i fykte år	Ugift (ugz), gift (fr.)	Hjemstavns-kommune	Ansatt her tidligere sommer (ja eller nei)?	Ansatt på hotell	Angi noe iaktig livsstilling sist vinter og i tilfelle hvor ansatt (f. eks. hjemmeværende gårdbrukerhatter, elevatorfører på hotell eller i forretningsgård o. s. v.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Oplysninger om arbeidstiden.

Grupper av funksjonærer (F. eks. kjøkkenpiker, værelsespiker, oppvartere osv.)	Antall funksjonærer	Det daglig arbeide		Andre kortere spisepauser	Oplysning om særlig arbeidstid på sonnader og enkelte andre ukeledager (f. eks. tidlig morgentjeneste etter tur)	Antall fridager for hver funksjonær de siste 4 uker			Andro oplysninger om natur-lønn: fri kost, fritt losji etc.	
		begynner klokken	er helt slutt kl.			Antall	Antall hele fridager	Halvo fridager	Herav sondager	
Alle med samme arbeide og samme lønn slås sammen.)	Antall	morgen	aften	Disse rarer til, ca.	Antall	Fra kl.	Antall hele fridager	Antall halve fridager	Antall sondager	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
										12
										13
										14
										15
										16
										17

Underskrift

(navn)

(titel: eier, bestyrer o.s.v.)

¹⁾ Herunder bl. a. oplysning om avgifter fra tjenerne i form av glasspenger etc. etc.

Tabell 1. Antall bedrifter

Landsdeler	A. Hoteller og pensjonator										B. Restauranter o. l.									
	Antall bedrifter	Antall funksjonærer								Antall bedrifter	Antall funksjonærer								I alt	
		Under 18 år		Over 18 år		Til-sammen		I alt	Under 18 år		Over 18 år		Til-sammen		I alt					
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	.	I alt				
Oslo	95	8	13	52	453	60	466	526	66	1	12	124	596	125	608	733				
Bergen, Trondhj., Stavanger	66	12	8	106	481	118	489	607	15	3	—	51	102	54	102	156				
Byer med 10 000—30 000 innb.	66	6	15	23	245	29	260	289	10	1	2	1	31	2	33	35				
Øvrige byer	74	6	13	33	255	39	268	307	4	1	2	6	15	7	17	24				
Landkommuner	82	5	16	24	235	29	251	280	3	—	3	13	44	13	47	60				
Riket i alt . . .	383	37	65	238	1669	275	1734	2009	98	6	19	195	788	201	807	1008				

¹⁾ Hjørnetallene betegner uopgitt

Tabell 2. Bedriftene gruppert

Landsdeler	A. Hoteller og pensjonator										B. Restauranter o. l.									
	Bedrifter med følgende antall funksjonærer										Bedrifter med følgende antall funksjonærer									
	1—2	3—5	6—9	10—14	15—24	25—49	50 og over	I alt	1—2	3—5	6—9	10—14	15—24	25—49	50 og over	I alt				
Oslo	Antall bedr.	33	35	10	9	6	2	—	95	9	22	13	5	12	3	2	66			
	Antall funksj.	53	123	73	110	109	63	—	531	17	89	93	62	233	103	147	744			
Bergen, Trondhjem, Stavanger	Antall bedr.	26	14	7	5	8	4	2	66	2	2	5	—	6	—	—	15			
	Antall funksj.	39	51	52	56	155	144	131	628	4	10	38	—	113	—	—	165			
Byer med 10 000— 30 000 innbyggere	Antall bedr.	28	20	12	4	1	1	—	66	3	6	1	—	—	—	—	10			
	Antall funksj.	37	81	89	43	19	25	—	294	4	22	9	—	—	—	—	35			
Øvrige byer	Antall bedr.	35	19	12	5	3	—	—	74	1	1	1	1	—	—	—	4			
	Antall funksj.	53	76	85	53	48	—	—	315	2	5	7	10	—	—	—	24			
Land- kommuner	Antall bedr.	48	21	7	3	3	—	—	82	—	1	—	1	—	1	—	3			
	Antall funksj.	73	72	46	35	60	—	—	286	—	5	—	14	—	41	—	60			
Riket i alt	Antall bedr.	170	109	48	26	21	7	2	383	15	32	20	7	18	4	2	98			
	Antall funksj.	255	403	345	297	391	232	131	2054	27	131	147	86	346	144	147	1028			

og funksjonærer.

Antall bedrifter	C. Avholdskafeer o. l.								A.—C. Samtlige virksomheter							
	Antall funksjonærer								Antall funksjonærer							
	Under 18 år		Over 18 år		Til-sammen		I alt	Under 18 år		Over 18 år		Til-sammen		I alt ¹⁾		
M.	K.	M.	K.	M.	K.			M.	K.	M.	K.	M.	K.		M.	K.
98	1	16	—	501	1	517	518	259	10	41	176	1550	186	1591	20	1797
82	—	7	1	451	1	458	459	163	15	15	158	1034	173	1049	39	1261
86	1	36	2	296	3	332	335	162	8	53	26	572	34	625	8	667
91	2	23	—	232	2	255	257	169	9	39	39	501	48	540	11	599
79	1	12	5	147	6	159	165	164	6	31	42	426	48	457	12	517
436	5	94	8	1 627	13	1 721	1 734	917	48	179	441	4 083	489	4 262	90	4 841

alder. Herav 81 kvinner, 9 menn.

etter antall funksjonærer.

C. Avholdskafeer o. l.									A.—C. Samtlige virksomheter								
Bedrifter med følgende antall funksjonærer									Bedrifter med følgende antall funksjonærer								
1—2	3—5	6—9	10—14	15—24	25—49	50 og over	I alt	1—2	3—5	6—9	10—14	15—24	25—49	50 og over	I alt		
33	38	14	7	4	2	—	98	75	95	37	21	22	7	2	259		
51	144	101	82	77	67	—	522	121	356	267	254	419	233	147	1 797		
24	29	13	10	5	1	—	82	52	45	25	15	19	5	2	163		
39	102	91	116	93	27	—	468	82	163	181	172	361	171	131	1 261		
38	30	10	8	—	—	—	86	69	56	23	12	1	1	—	162		
60	112	67	99	—	—	—	338	101	215	165	142	19	25	—	667		
54	27	8	2	—	—	—	91	90	47	21	8	3	—	—	169		
82	103	52	23	—	—	—	260	137	184	144	86	48	—	—	599		
62	11	5	1	—	—	—	79	110	33	12	5	3	1	—	164		
86	36	39	10	—	—	—	171	159	113	85	59	60	41	—	517		
211	135	50	28	9	3	—	436	396	276	118	61	48	14	4	917		
318	497	350	330	170	94	—	1 759	600	1 031	842	713	907	470	278	4 841		

Tabell 3. Funksjonærene fordelt etter fagstilling.

Bedriftsgrupper. Landsdeler	Menn												Kvinner											
	Bestyrere o. l.	Kontorister o. l.	Ovenkokker o. l.	Disko- og kontroll- pers. o. l.	Alm. kjok- kenpors- nale o. l.	Serverings- pers.	Portører og matportører	Vakter, bud o. l.	I alt	Bestyrere innan o. l.	Kjøkkenbe- styrrinner, oldfruer o.l.	Kontordamor, kasserørsker o. l.	Kokker, varm- og kjøljenfugner	Serverings- personale	Varelo- piker, ene- piker o. l.	I alt								
<i>A. Hoteller og pensjonater.</i>																								
Oslo	—	—	1	12	—	6	2	39	60	5	12	38	47	93	1	29	246	471						
Bergen, Trondhjem, Stavanger .	—	2	9	17	2	26	10	55	121	5	12	25	58	142	18	76	171	507						
Byer med 10 000—30 000 innb. .	1	—	—	4	—	3	—	21	29	9	2	8	27	72	3	48	96	265						
Øvrige byer	2	—	—	1	—	4	—	32	39	4	4	13	25	66	2	55	107	276						
Landkommuner	—	—	—	18	—	1	1	10	30	10	5	5	21	54	2	38	121	256						
I alt hoteller og pensjonater	3	2	10	52	2	40	13	157	279	33	35	89	178	427	26	246	741	1 775						
<i>B. Restauranter.</i>																								
Oslo	—	14	—	16	11	88	1	—	130	7	1	33	100	209	115	136	13	614						
Bergen, Trondhjem, Stavanger .	2	1	2	7	—	35	—	7	54	1	1	3	19	39	12	27	9	111						
Byer med 10 000—30 000 innb. .	1	—	—	—	1	4	—	—	—	2	1	1	1	6	—	10	14	33						
Øvrige byer	1	—	—	—	2	—	11	—	—	7	—	—	1	7	2	7	—	17						
Landkommuner	—	—	—	—	2	—	—	—	13	2	—	—	15	14	8	4	4	47						
I alt restauranter	4	15	2	26	15	134	1	9	206	11	2	37	136	275	137	184	40	822						
<i>C. Avholdskafeer, spiseforr.</i>																								
Oslo	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	15	3	21	61	191	47	159	24	521					
Bergen, Trondhjem, Stavanger .	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	27	4	3	34	196	33	140	30	467					
Byer med 10 000—30 000 innb. .	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	3	17	1	8	28	119	19	113	30	335				
Øvrige byer	—	—	—	—	4	1	—	—	—	1	6	19	—	2	16	70	20	87	40	258				
Landkommuner	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	13	96	13	34	147	613	124	560	159	1 746				
<i>A.-C. Samtlige virksomheter.</i>																								
Oslo	—	14	1	29	11	94	3	39	191	27	16	92	208	493	163	324	283	1606						
Bergen, Trondhjem, Stavanger .	2	3	11	25	2	61	10	62	176	33	17	31	111	377	63	243	210	1085						
Byer med 10 000—30 000 innb. .	2	—	—	5	—	3	—	24	34	27	3	17	56	197	22	171	140	633						
Øvrige byer	3	—	—	2	4	4	—	35	48	22	9	15	42	143	24	149	147	551						
Landkommuner	—	—	—	24	1	12	1	11	49	31	5	5	44	105	15	103	160	468						
Hovedsum	7	17	12	85	18	174	14	171	498	140	50	160	461	1 315	287	990	940	4 343						

Tabell 4. Kvinnelige funksjonærer over 18 år fordelt etter lønningsmåten.

Funksjonærklasser	Med kost og losji						Med bare kost						Funksjoner tilsammen
	Bare fast lønn	Hovedsakelig fast lønn	Hovedsakelig drirkedekningspenger	Bare drirkedekningspenger	Uopgitt lønn	I alt	Bare fast lønn	Hovedsakelig fast lønn	Hovedsakelig drirkedekningspenger	Bare drirkedekningspenger	Uopgitt lønn	I alt	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Bestyrerinner o. l. . . tils.</i>	90	17	—	—	—	107	16	6	—	—	10	32	139
<i>Kjokkenbestyrerinner, oldfruer o. l. . . tils.</i>	37	6	—	—	—	43	6	—	—	—	—	6	49
<i>Kontordamer, kasserersker o. l. . . tils.</i>	69	11	—	—	—	80	64	7	2	—	3	76	156
<i>Kokker, varm- og kaldjomfruer tils.</i>	288	37	—	—	3	328	118	4	—	—	7	129	457
<i>Diske- og kontroll- personale tils.</i>	90	12	2	1	—	105	132	8	1	—	7	148	253
<i>Alm. kjøkkenpersonale o. l.</i>													
A. Hoteller og pensjonater	256	99	11	—	—	366	14	10	—	—	2	26	392
B. Restauranter o. l. . .	123	6	1	—	3	133	120	1	—	—	9	130	263
C. Avholdskafeer o. l. .	330	64	—	—	6	400	132	7	—	—	9	148	548
Tils.	709	169	12	—	9	899	266	18	—	—	20	304	1 203
<i>Serveringspersonale.</i>													
A. Hoteller og pensjonater	68	82	24	29	4	207	3	4	16	6	1	30	237
B. Restauranter o. l. . . .	16	10	4	6	1	37	9	22	43	61	5	140	177
C. Avholdskafeer o. l. . .	239	128	10	9	7	393	70	33	5	7	9	124	517
Tils.	323	220	38	44	12	637	82	59	64	74	15	294	931
<i>Værelsepiker, enepiker o. l.</i>													
A. Hoteller og pensjonater	288	262	70	45	11	676	3	1	1	—	5	10	686
B. Restauranter o. l. . .	31	1	1	—	—	33	2	—	—	1	2	5	38
C. Avholdskafeer o. l. . .	86	32	2	—	2	122	14	1	—	—	13	28	150
Tils.	405	295	73	45	13	831	19	2	1	1	20	43	874
I alt	2011	767	125	90	37	3030	703	104	68	75	82	1032	¹⁾ 4062

¹⁾ Hertil kommer: ikke full dag 42.
— : ingen kost eller uopgitt om kost 60.

Tabell 5 a. Lønninger for kvinnelige funksjonærer over

I. Helt fritt

Funksjonærklasser		Under 50 kr.	50—74 kr.	75—99 kr.	100—124 kr.	125—149 kr.	150—199 kr.	200 kr. og over	Funksjonærer i alt	Gjennomsnitt kr.	For halvparten ligger lønen mellom : kr....
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Bestyrerinner o. l.</i>											
A. Hoteller og pensjonater		—	1	3	4	6	3	11	28	152	100—200
B. Restauranter		—	—	—	—	—	—	6	6	263	—
C. Avholdskafeer		—	3	8	20	14	17	11	73	128	100—160
A—C. I alt		—	4	11	24	20	20	28	107	140	100—200
<i>Kjøkkenbestyrerinner, oldfruer o. l.</i>											
A. Hoteller og pensjonater		—	3	3	9	3	9	6	33	135	100—175
B. Restauranter		—	—	—	—	—	—	1	1	200	—
C. Avholdskafeer		—	—	—	4	3	1	1	9	119	100—133
A—C. I alt		—	3	3	13	6	10	8	43	135	100—175
<i>Kontordamer, kasserersker o. l.</i>											
A. Hoteller og pensjonater		—	1	6	20	11	20	6	64	130	100—150
B. Restauranter		—	2	—	1	—	1	—	4	101	—
C. Avholdskafeer		—	5	5	1	1	—	—	12	74	60— 80
A—C. I alt		—	8	11	22	12	21	6	80	121	100—150
<i>Kokker, varm- og kaldjomfruer.</i>											
A. Hoteller og pensjonater		—	11	17	36	11	47	45	167	145	100—200
B. Restauranter		—	1	3	6	11	26	20	67	161	130—200
C. Avholdskafeer		—	17	29	19	8	12	6	91	100	80—125
A—C. I alt		—	29	49	61	30	85	71	325	135	100—175
<i>Diske- og kontrollpersonale.</i>											
A. Hoteller og pensjonater		—	2	6	3	2	—	—	13	90	80—100
B. Restauranter		—	4	3	12	5	3	—	27	104	100—125
C. Avholdskafeer		1	23	20	12	3	3	—	62	80	65— 90
A—C. I alt		1	29	29	27	10	6	—	102	88	70—100
<i>Alm. Kjøkkenpersonale o. l.</i>											
A.	Oslo	—	31	23	17	3	2	—	76	82	70—100
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	3	83	32	5	1	—	—	124	64	55— 80
	Byer 10 000—30 000 innb.	6	31	12	4	2	1	—	56	67	50— 80
	Øvrige byer	3	42	9	1	—	—	—	55	64	50— 70
	Landkommuner	5	14	15	9	1	—	—	44	76	60— 90
	I alt	17	201	91	36	7	3	—	355	70	60— 80
B.	Oslo	1	24	32	13	2	4	—	76	80	70— 90
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	—	29	4	—	—	—	—	33	61	50— 70
	Byer 10 000—30 000 innb.	2	3	—	—	—	—	—	5	50	45— 50
	Øvrige byer	—	1	2	1	—	—	—	4	77	77— 80
	Landkommuner	—	1	7	2	1	—	—	11	91	80— 90
	I alt	3	58	45	16	3	4	—	129	74	60— 80
C.	Oslo	—	66	26	7	—	1	—	100	69	60— 80
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	10	85	25	2	1	—	—	123	65	60— 70
	Byer 10 000—30 000 innb.	8	52	19	2	—	—	—	81	62	50— 75
	Øvrige byer	1	41	13	3	—	—	—	58	65	60— 75
	Landkommuner	4	22	5	1	—	—	—	32	60	50— 70
	I alt	23	266	88	15	1	1	—	394	65	60— 75
A—C.	Oslo	1	121	81	37	5	7	—	252	76	65— 85
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	13	197	61	7	2	—	—	280	64	55— 70
	Byer 10 000—30 000 innb.	16	86	31	6	2	1	—	142	63	50— 75
	Øvrige Byer	4	84	24	5	—	—	—	117	65	60— 70
	Landkommuner	9	37	27	12	2	—	—	87	72	60— 90
	I alt	43	525	224	67	11	8	—	878	68	60— 80

**18 år med utelukkende eller overveiende fast lønn.
ophold.**

Funksjonærklasser		Under 50 kr.	50—74 kr.	75—99 kr.	100—124 kr.	125—149 kr.	150—199 kr.	200 kr. og over	Funksjonerer i alt	Gjennomsnitt kr.	For halvparten ligge innom mellemlinjen: kr.....
A.	<i>Serveringspersonale.</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Oslo	—	5	9	9	1	1	—	25	88	80—100
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	—	27	12	5	—	—	—	44	72	60—85
	Byer 10 000—30 000 innb.	3	13	2	5	—	—	—	23	69	50—80
	Øvrige byer	—	19	6	7	—	—	—	32	72	60—80
	Landkommuner	3	8	4	9	2	—	—	26	80	60—100
	I alt	6	72	33	35	3	1	—	150	76	60—100
B.	<i>Oslo</i>	—	6	1	—	—	—	—	7	69	70
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	1	7	—	—	—	—	—	8	63	60—65
	Byer 10 000—30 000 innb.	1	4	—	—	—	—	—	5	50	50
	Øvrige byer	1	4	—	—	—	—	—	5	53	50—58
	Landkommuner	—	1	—	—	—	—	—	1	60	60
	I alt	3	22	1	—	—	—	—	26	61	50—67
C.	<i>Oslo</i>	—	44	27	4	—	1	1	77	71	60—80
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	6	62	23	5	—	—	—	96	68	60—80
	Byer 10 000—30 000 innb.	7	56	11	1	—	1	—	76	61	50—70
	Øvrige byer	3	53	13	2	—	—	—	71	63	50—70
	Landkommuner	4	32	9	1	—	1	—	47	62	50—70
	I alt	20	247	83	13	—	3	1	367	65	60—75
A—C.	<i>Oslo</i>	—	55	37	13	1	2	1	109	74	65—80
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	7	96	35	10	—	—	—	148	68	60—80
	Byer 10 000—30 000 innb.	11	73	13	6	—	1	—	104	61	50—70
	Øvrige byer	4	76	19	9	—	—	—	108	64	50—75
	Landkommuner	7	41	13	10	2	1	—	74	68	50—80
	I alt	29	341	117	48	3	4	1	543	67	60—80
<i>Værelsepiker, enepiker o. l.</i>		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A.	<i>Oslo</i>	3	102	88	21	—	—	—	214	74	68—80
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	18	82	13	7	—	—	—	120	60	50—70
	Byer 10 000—30 000 innb.	10	39	8	5	—	—	—	62	61	50—70
	Øvrige byer	13	37	14	3	—	—	—	67	60	50—70
	Landkommuner	15	27	23	22	—	—	—	87	73	50—90
	I alt	59	287	146	58	—	—	—	550	68	50—80
B.	<i>Oslo</i>	—	7	—	1	—	—	—	8	59	55—60
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	—	9	—	—	—	—	—	9	55	50—60
	Byer 10 000—30 000 innb.	—	11	—	—	—	—	—	11	60	60
	Øvrige byer	—	—	—	—	—	—	—	4	80	80
	Landkommuner	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—
	I alt	—	27	4	1	—	—	—	32	61	60
C.	<i>Oslo</i>	—	9	4	—	—	—	—	—	—	—
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	3	16	4	—	—	—	—	13	65	50—75
	Byer 10 000—30 000 innb.	4	16	3	—	—	—	—	23	59	50—60
	Øvrige byer	4	21	4	—	—	—	—	23	55	50—65
	Landkommuner	6	22	2	—	—	—	—	29	59	50—70
	I alt	17	84	17	—	—	—	—	30	55	50—60
A—C.	<i>Oslo</i>	3	118	92	22	—	—	—	118	58	50—65
	Bergen, Trondhjem, Stavanger	21	107	17	7	—	—	—	235	73	65—80
	Byer 10 000—30 000 innb.	14	66	11	5	—	—	—	152	59	50—70
	Øvrige byer	17	58	18	3	—	—	—	96	59	50—70
	Landkommuner	21	49	29	22	—	—	—	96	59	50—70
	I alt	76	398	167	59	—	—	—	121	68	50—80

**Tabell 5 b. Lønninger for kvinnelige funksjonærer over
II. Bare fri kost,**

Funksjonærklasser		Under 50 kr.	50—74 kr.	75—99 kr.	100—124 kr.	125—149 kr.	150—199 kr.	200 kr. og over	Funksjonærer i alt	Gjennomsnitt kr.	For halvparten lisget lønnen mellem kr.
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Bestyrerinner o. l. i alt</i>		—	—	1	1	2	2	4	12	22	184 150—204
<i>Kjøkkenbestyrerinner, oldfruer o. l. i alt</i>		—	—	—	—	—	2	3	1	6	153 150—156
<i>Kontordamer, kasserersker o. l.</i>											
A. Hoteller og pensjonater		—	—	3	3	5	8	3	22	189	125—150
B. Restauranter		—	2	—	11	9	8	1	31	130	100—150
C. Avholdskafeer		—	—	2	8	4	4	—	18	117	100—130
I alt		—	2	5	22	18	20	4	71	129	100—150
<i>Kokker, varm- og kaldjomfruer.</i>											
A. Hoteller og pensjonater		—	—	—	4	—	—	—	4	—	105
B. Restauranter		—	1	1	4	4	16	44	68	211	170—250
C. Avholdskafeer		—	1	12	21	4	8	4	50	115	100—139
I alt		—	1	12	29	8	24	48	122	167	110—225
<i>Diske- og kontrollpersonale.</i>											
A. Hoteller og pensjonater		—	—	2	5	1	3	—	11	123	120—130
B. Restauranter		—	2	5	38	15	22	3	85	121	100—150
C. Avholdskafeer		—	6	10	16	9	3	—	44	105	90—125
I alt		—	8	17	59	25	28	3	140	116	100—140
<i>A. Hotelier og pensjon.</i>	<i>Alm. kjøkkenpersonale o. l.</i>										
Oslo	—	—	2	2	3	1	—	—	1	9	103 90—120
Bergen, Trondheim, Stavanger	—	—	1	4	1	1	1	—	—	8	90 80—100
Byer 10 000—30 000 innb.	1	1	—	—	1	—	—	—	—	3	(82) 100—139
Øvrige byer	—	—	1	2	—	1	—	—	—	4	(97) —
I alt	—	1	5	8	4	4	1	1	24	95	75—120
<i>B. Restauranter</i>	<i>Oslo</i>	—	—	2	10	43	24	35	1	115	128 100—155
Bergen, Trondheim, Stavanger	—	—	3	—	—	—	1	—	1	5	(110) —
Byer 10 000—30 000 innb.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Øvrige byer	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—
I alt	—	—	5	11	43	25	35	2	121	127	100—155
<i>C. Avholdskafer</i>	<i>Oslo</i>	—	—	5	32	20	10	5	—	72	100 82—120
Bergen, Trondheim, Stavanger	—	—	7	17	14	15	1	—	—	54	78 50—100
Byer 10 000—30 000 innb.	2	5	2	1	—	—	—	—	—	10	65 60—70
Øvrige byer	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	(70) —
Landkommuner	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	(50) —
I alt	—	2	19	52	35	25	6	—	189	89	75—105
<i>A—C. Samtl. virksomheter</i>	<i>Oslo</i>	—	—	9	44	66	35	40	2	196	115 90—130
Bergen, Trondheim, Stavanger	—	—	11	21	15	17	2	1	67	80	60—100
Byer 10 000—30 000 innb.	3	6	2	1	1	—	—	—	13	66	60—75
Øvrige byer	—	—	2	4	—	1	—	—	7	87	80—91
Landkommuner	—	—	1	—	—	—	—	—	1	(50)	—
I alt	—	3	29	71	82	54	42	3	284	105	80—130

**18 år med utelukkende eller overveiende fast lønn.
helt eller delvis.**

Funksjonærklasser		Under 50 kr.	50–74 kr.	75–99 kr.	100–124 kr.	125–149 kr.	150–199 kr.	200 kr. og over	Funksjonærer i alt	Gjennomsnitt kr.	For halvparten ligger lønnen møllen kr.
<i>Serveringspersonale.</i>											
A. Bergen, Trondhjem, Stavanger .		1	—	2	3	4	5	6	7	91	80—100
B. { Oslo		17	2	2	1	—	—	—	1	23	74
B. { Bergen, Trondhjem, Stavanger .		3	1	—	2	—	—	—	—	6	83
B. { Øvrige byer		1	—	1	—	—	—	—	2	(80)	—
B. { I alt		21	3	3	3	—	—	1	81	77	70—75
C. { Oslo		10	28	15	4	—	—	—	57	89	80—100
C. { Bergen, Trondhjem, Stavanger .		5	10	13	—	—	—	—	28	87	75—100
C. { Byer 10 000—30 000 innb. .		6	3	3	—	—	—	—	12	78	60—90
C. { Øvrige byer		3	1	—	—	—	—	—	4	70	—
C. { Landkommuner		2	—	—	—	—	—	—	2	40	—
C. { I alt		2	24	42	31	4	—	—	103	85	75—100
A— C. { Oslo		27	30	17	5	—	—	1	80	85	70—100
A— C. { Bergen, Trondhjem, Stavanger .		8	14	17	2	—	—	—	41	87	75—100
A— C. { Byer 10 000—30 000 innb. .		6	3	3	—	—	—	—	12	78	60—90
A— C. { Øvrige byer		4	1	1	—	—	—	—	6	73	70
A— C. { Landkommuner		2	—	—	—	—	—	—	2	(40)	—
A— C. { I alt		2	45	48	38	7	—	1	141	84	70—100
<i>Værelsepiker, enepiker o. l,</i>											
A. Hoteller og pensjonater		1	—	1	2	—	—	—	4	85	75—100
B. Restauranter		1	—	—	6	—	—	—	2	68	—
C. Avholdskafeer		—	7	2	1	—	—	—	15	82	65—100
C. { I alt		2	7	3	9	—	—	—	21	82	60—100

Tabell 6. Lønn
 (for kjøkkenpersonale, serveringspersonale, værelsepiker)

	Riket		Oslo		Andre byer og land-distrikter	
	Funksjoner i alt	Gj.snittl. lonn Kr.	Funksjoner i alt	Gj.snittl. lonn Kr.	Funksjoner i alt	Gj.snittl. lonn Kr.
<i>Kjøkkenpersonale.</i>						
A. Hoteller og pensjonater.	1	2	3	4	5	6
18—20 år	86	62	14	76	72	59
21—25 "	110	69	19	76	91	67
26—35 "	96	76	28	93	68	70
36—45 "	33	75	5	107	28	68
Over 45 "	25	88	9	101	16	81
Uopgitt alder	5	66	1	68	4	65
I alt	355	70	76	82	279	66
B. Restauranter.						
18—20 år	32	72	20	73	12	70
21—25 "	45	72	31	78	14	58
26—35 "	25	81	14	87	11	73
36—45 "	11	80	7	90	4	68
Over 45 "	10	73	4	78	6	68
Uopgitt alder	6	60	—	—	6	60
I alt	129	74	76	80	53	65
C. Avholdskafeer.						
18—20 år	139	61	35	65	104	60
21—25 "	126	65	39	69	87	63
26—35 "	89	72	18	78	71	71
36—45 "	24	71	6	75	18	70
Over 45 "	9	74	2	85	7	69
Uopgitt alder	7	55	—	—	7	55
I alt	394	65	100	69	294	64
A—C.						
18—20 år	257	63	69	70	188	61
21—25 "	281	68	89	74	192	64
26—35 "	210	75	60	86	150	71
36—45 "	68	73	18	89	50	69
Over 45 "	44	82	15	91	29	76
Uopgitt alder	18	60	1	68	17	60
I alt	878	68	252	76	626	65
<i>Serveringspersonale.</i>						
A. Hoteller og pensjonater.						
18—20 år	23	65	3	77	20	63
21—25 "	55	69	6	83	49	67
26—35 "	55	82	13	89	42	79
36—45 "	9	86	1	100	8	84
Over 45 "	5	107	2	138	3	87
Uopgitt alder	3	73	—	—	3	73
I alt	150	76	25	88	125	72
B. Restauranter.						
18—20 år	5	59	1	70	4	56
21—25 "	11	59	3	65	8	56
26—35 "	10	74	3	73	7	74
I alt	26	61	7	69	19	57

efter alder.

enepiker o. l. over 18 år med kost og losji).

	Riket		Oslo		Andre byer og land-distrakter	
	Funksjø-nærer i alt	Gj.snittl. lønn Kr.	Funksjø-nærer i alt	Gj.snittl. lønn Kr.	Funksjø-nærer i alt	Gj.snittl. lønn Kr.
<i>Serveringspersonale (forts.).</i>	1	2	3	4	5	6
C. Avholdskafeer.						
18—20 år	110	60	18	68	92	59
21—25 "	147	65	31	71	116	63
26—35 "	90	72	20	72	70	72
36—45 "	10	75	5	75	5	75
Over 45 "	2	85	1	100	1	70
Uopgitt alder	8	66	2	68	6	62
I alt	367	65	77	71	290	64
A—C.						
18—20 år	138	61	22	69	116	59
21—25 "	213	66	40	72	173	64
26—35 "	155	76	36	78	119	75
36—45 "	19	81	6	81	13	81
Over 45 "	7	101	3	125	4	83
Uopgitt alder	11	67	2	68	9	67
I alt	543	67	109	74	434	66
<i>Værelsepiker, enepiker o. l.</i>						
A. Hoteller og pensjonater.						
18—20 år	112	59	40	69	72	53
21—25 "	222	68	90	74	132	64
26—35 "	160	73	67	78	93	70
36—45 "	34	73	11	75	23	72
Over 45 "	11	67	4	72	7	62
Uopgitt alder	11	60	2	70	9	57
I alt	550	68	214	74	336	63
B. Restauranter.						
18—20 år	9	57	2	60	7	58
21—25 "	13	63	2	58	11	67
26—35 "	6	71	3	77	3	68
36—45 "	3	60	1	70	2	55
Over 45 "	1	60	—	—	1	60
I alt	32	61	8	59	24	61
C. Avholdskafeer.						
18—20 år	42	53	5	65	37	51
21—25 "	47	57	5	63	42	56
26—35 "	25	62	2	65	23	62
36—45 "	3	53	1	70	2	45
Uopgitt alder	1	60	—	—	1	60
I alt	118	58	13	65	105	57
A—C.						
18—20 år	163	58	47	70	116	53
21—25 "	282	66	97	73	185	62
26—35 "	191	71	72	77	119	68
36—45 "	40	70	13	74	27	68
Over 45 "	12	66	4	72	8	62
Uopgitt alder	12	60	2	70	10	58
I alt	700	64	235	73	465	62

Tabell 7. Nettoarbeidstid pr. uke for funksjonærer

Funksjonærklasser	Funksjonærer med flg. antall netto arb.timer pr. uke										Funksjonærer i alt	For halvparten ligger arb.tiden mellom	Gjennomsnittlig antall timer				
	Under 48 timer		48-53		54-59		60-65		66-71								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10							
<i>Bestyrerinner o. l.</i>																	
A. Hoteller og pensjonater	1	4	3	6	—	4	1	5	5	29	56-77	67					
B. Restauranter	1	—	—	1	—	—	—	3	1	6	—	78					
C. Avholdskafeer o. l.	5	9	3	14	16	11	5	4	5	72	59-76	65					
I alt	7	13	6	21	16	15	6	12	11	107	57-76	66					
<i>Kjøkkenbestyrerinner, oldfruer o. l.</i>																	
A. Hoteller og pensjonater	—	—	4	4	16	3	1	1	1	3	33	58-65	63				
B. Restauranter	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	70					
C. Avholdskafeer o. l.	—	—	2	—	1	1	1	2	—	2	9	53-77	67				
I alt	—	—	6	4	17	5	2	3	1	5	43	59-70	64				
<i>Kontordamer, kasseresker o. l.</i>																	
A. Hoteller og pensjonater	6	20	18	10	4	2	—	—	4	64	51-59	55					
B. Restauranter	—	—	—	2	1	—	—	—	—	3	60-66	63					
C. Avholdskafeer	1	1	2	4	2	2	—	—	1	13	56-72	62					
I alt	7	21	20	16	7	4	—	—	5	80	52-63	57					
<i>Kokker, varm- og kaldjomfurer.</i>																	
A. Hoteller og pensjonater	7	26	41	37	35	13	6	3	2	170	56-69	60					
B. Restauranter	5	10	31	12	6	—	—	—	—	64	53-63	55					
C. Avholdskafeer o. l.	—	20	20	27	14	6	2	3	2	94	55-67	61					
I alt	12	56	92	76	55	19	8	6	4	328	55-67	59					
<i>Diske- og kontrollpersonale.</i>																	
A. Hoteller og pensjonater	—	3	2	4	1	2	—	—	1	13	53-72	63					
B. Restauranter	2	6	8	6	7	—	—	—	—	29	52-65	58					
C. Avholdskafeer o. l.	5	14	9	14	9	9	3	—	—	63	52-71	61					
I alt	7	23	19	24	17	11	3	1	105	53-68	61						
<i>Alm. kjøkkenpersonale o. l.</i>																	
A. Hoteller og pensjonater	2	3	9	16	20	14	10	1	5	80	63-73	67					
B. Restauranter	13	38	10	27	19	8	4	1	2	122	49-66	59					
C. Avholdskafeer o. l.	4	4	7	13	16	12	3	—	1	60	60-71	65					
Landkommuner	—	5	12	8	13	5	4	9	1	57	59-76	68					
I alt	21	52	40	75	76	52	25	16	9	366	56-72	64					
A. Hoteller og pensjonater	11	11	17	16	12	9	1	1	1	78	53-68	60					
B. Restauranter	1	3	5	13	8	2	—	1	1	33	59-68	62					
C. Avholdskafeer o. l.	—	—	1	2	2	—	—	—	—	5	60-64	63					
Øvrige byer	—	1	—	4	—	—	—	—	1	6	65	68					
Landkommuner	—	2	6	3	—	—	—	—	—	11	56-57	56					
I alt	12	17	29	38	22	11	1	3	133	55-67	61						
A. Hoteller og pensjonater	1	19	25	22	22	8	1	2	100	55-66	61						
B. Restauranter	8	34	18	35	21	9	1	—	126	52-65	59						
C. Avholdskafeer o. l.	4	6	16	19	14	19	4	—	82	53-72	64						
Øvrige byer	1	8	3	11	16	5	8	5	1	58	63-75	67					
Landkommuner	—	—	6	9	6	8	—	3	2	34	63-72	68					
I alt	14	67	68	96	79	49	14	10	3	400	56-70	62					
A. Hoteller og pensjonater	14	33	51	54	54	31	12	4	5	258	56-70	63					
B. Restauranter	22	75	33	75	48	19	5	2	2	281	52-67	59					
C. Avholdskafeer o. l.	8	10	24	34	32	31	7	—	1	147	59-72	64					
Øvrige byer	1	14	15	23	29	10	12	15	2	121	60-76	66					
Landkommuner	2	4	14	23	14	21	4	8	2	92	60-72	67					
I alt	47	136	137	209	177	112	40	29	12	899	56-70	63					

Anm. Hjørnetallot betegner

over 18 år med full dag og kost og losji.

Funksjonærklasser		Funksjonærer med flg. antall netto arb.timer pr. uke								Funksjonærer i alt	For halvparten ligger arb.tidet mellem	Gjennomsnittlig antall timer
		Under 48 timer	48-53	54-59	60-65	66-71	72-77	78-83	84 og over			
A. Hoteller og pensjonater	<i>Serveringspersonale.</i>									9	10	11
	Oslo	—	5	1	7	7	5	—	1	26	60-70	65
	Bergen, Stavanger, Trondhjem	4	8	16	8	12	1	1	—	2	52	55-66
	Byer på 10 000-30 000 innb.	—	2	8	3	18	10	1	—	1	43	61-71
	Øvrige byer	1	4	8	8	13	10	3	4	2	53	60-76
	Landkommuner	1	4	1	5	10	7	1	4	33	62-76	69
	I alt	6	23	34	31	60	33	6	9	5	207	54-72
B. Restau- ranter										9	10	11
	Oslo	4	—	4	4	1	1	1	1	16	54-65	60
	Bergen, Stavanger, Trondhjem	3	—	—	3	2	—	—	—	8	52	64
	Byer på 10 000-30 000 innb.	—	2	—	2	3	—	—	—	7	63	67
	Øvrige byer	—	—	—	2	—	—	—	—	3	56	98
	Landkommuner	—	—	1	—	—	—	—	—	1	59	59
	I alt	7	2	5	11	6	1	1	4	37	54-66	64
C. Avhols- kaffer o. l.										9	10	11
	Oslo	—	14	18	22	19	1	2	1	77	55-66	62
	Bergen, Stavanger, Trondhjem	1	25	15	27	30	6	1	—	105	54-67	61
	Byer på 10 000-30 000 innb.	7	7	4	26	28	15	2	1	90	61-70	65
	Øvrige byer	—	1	6	16	23	11	9	4	70	64-73	72
	Landkommuner	—	2	6	16	5	9	7	4	2	51	63-76
	I alt	8	49	49	107	105	42	21	10	2	393	59-71
A-C.										9	10	11
	Oslo	4	19	23	33	27	7	3	3	119	57-69	62
	Bergen, Stavanger, Trondhjem	8	33	31	38	44	7	2	—	2	165	54-68
	Byer på 10 000-30 000 innb.	7	11	12	31	49	25	3	1	1	140	62-72
	Øvrige byer	1	5	14	26	36	21	12	11	2	128	63-76
	Landkommuner	1	6	8	21	15	16	8	8	2	85	62-76
	I alt	21	74	88	149	171	76	28	23	7	637	59-71
	<i>Værelsepiker, enepiker o. l.</i>									9	10	11
A. Hoteller og pensjonater										9	10	11
	Oslo	3	4	20	54	62	54	19	5	11	232	64-74
	Bergen, Stavanger, Trondhjem	9	11	29	24	43	15	12	9	8	155	57-71
	Byer på 10 000-30 000 innb.	—	5	10	9	24	23	4	3	7	85	63-73
	Øvrige byer	—	6	17	14	24	19	9	8	97	60-76	69
	Landkommuner	1	12	10	18	13	25	16	11	1	107	61-77
	I alt	13	38	86	119	166	136	60	36	22	676	61-74
B. Restau- ranter										9	10	11
	Oslo	—	1	2	3	—	3	—	—	9	59	72
	Bergen, Stavanger, Trondhjem	—	—	1	4	3	1	—	—	9	65	68
	Byer på 10 000-30 000 innb.	—	—	1	—	10	—	—	—	11	71	71
	Øvrige byer	—	—	—	—	—	—	—	—	4	57	57
	Landkommuner	—	—	4	—	—	—	—	—	33	59	71
	I alt	—	1	8	7	13	4	—	—	33	59	71
C. Avhols- kaffer o. l.										9	10	11
	Oslo	—	2	—	5	3	—	—	—	2	12	60-65
	Bergen, Stavanger, Trondhjem	4	4	6	4	1	3	—	—	2	24	59-67
	Byer på 10 000-30 000 innb.	—	4	2	6	11	—	—	1	1	25	68-73
	Øvrige byer	—	1	—	4	14	7	2	2	30	66-75	70
	Landkommuner	—	1	4	3	15	5	—	3	31	66-71	69
	I alt	—	8	12	20	42	24	5	6	5	122	63-74
A-C.										9	10	11
	Oslo	3	7	22	62	65	57	19	5	13	253	63-74
	Bergen, Stavanger, Trondhjem	9	15	34	34	50	17	15	9	5	188	59-71
	Byer på 10 000-30 000 innb.	—	5	15	11	40	34	4	4	8	121	64-75
	Øvrige byer	—	7	17	18	38	26	11	10	127	63-75	69
	Landkommuner	1	13	18	21	28	30	16	14	1	142	61-77
	I alt	13	47	106	146	221	164	65	42	27	831	62-75

Tabell 8. Kvinner over 18 år med kost og losji fordelt etter ukentlig fritid og ferie.

Funksjonærklasser	Fritid om hverdagene															Friskondager				Ferie									
	Bare spisepauser ¹⁾		Bare utgangspauser ²⁾		1 halv fridag		2 halve fridager		3 halve fridager		4–5 halve fridager		Bare halve dager		1 hel fridag		Ungtitt Funksjonerer i alt		Fri hele son- dagen		Fri halve sondagen		Ingen sondag fri		1 uke	2 uker	3 og flere uker	Ingen ferie	Ungtitt
	Uten utg-pausor de øvrige dager	Med utg-pauser 1 eller flere dager	Slutter kl. 6–8 1 eller flere dager	Uten utg-pausor de øvr. dager	Med utg-pauser 1 eller flere dager ³⁾	Uten utg-pausor de øvr. dager	Med utg-pauser 1 eller flere dager ³⁾	Uten utg-pausor de øvr. dager	Med utg-pauser 1 eller flere dager ³⁾	Uten utg-pausor de øvr. dager	Med utg-pauser 1 eller flere dager ³⁾	Uten utg-pausor de øvr. dager	Med utg-pauser 1 eller flere dager ³⁾	Hver sondag	Hver 2men son- dag	Hver tredje son- dag	Hver sondag	Hver annen son- dag ⁴⁾	Ingen sondag	1 uke	2 uker	3 og flere uker	Ingen ferie	Ungtitt					
<i>I. 12 timers bruttoarbeidsdag og derover.</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26			
<i>Kjokkenpersonale.</i>																													
A. Hoteller og pensjonater	27	25	60	82	7	10	13	18	23	2	—	9	—	7	283	5	65	59	5	108	41	42	206	14	6	15			
B. Restauranter	4	4	9	12	7	7	1	15	4	3	—	18	9	—	93	10	45	6	4	12	16	16	56	4	5	12			
C. Avholdskafeer o. l.	12	20	108	68	14	22	16	13	9	2	—	9	8	—	3 304	33	79	116	12	35	29	43	237	3	6	15			
A—C.																													
Oslo	8	3	39	30	15	8	7	26	8	7	—	10	6	—	167	19	22	19	14	81	18	14	129	11	5	14			
Byer på over 10 000 innbyggere	5	27	88	96	5	18	17	17	24	—	—	14	11	—	6 328	25	118	101	3	43	33	40	257	4	6	16			
Andre byer og landdistrikter	30	19	50	36	8	13	6	3	4	—	—	12	—	—	4 185	4	49	61	4	31	35	47	113	6	6	12			
I alt	43	49	177	162	28	39	30	46	36	7	—	36	17	10	680	48	189	181	21	155	86	101	499	21	17	42			
<i>Serveringspersonale.</i>																													
A. Hoteller og pensjonater	15	32	38	61	—	5	15	5	10	—	—	—	—	—	5 186	8	50	36	—	52	40	21	132	14	9	10			
B. Restauranter	5	3	6	3	1	1	—	7	—	—	—	3	1	—	30	—	9	3	4	3	11	4	19	4	1	2			
C. Avholdskafeer o. l.	36	24	106	79	10	12	17	14	4	1	—	21	4	—	2 330	38	92	114	9	33	44	42	245	14	10	19			
A—C.																													
Oslo	4	3	33	13	5	1	2	12	4	1	—	3	2	—	83	14	16	11	6	27	9	8	59	12	4	—			
Byer på over 10 000 innbyggere	6	22	75	91	1	10	18	13	8	—	—	9	3	—	5 261	23	90	85	7	34	22	24	211	5	7	14			
Andre byer og landdistrikter	46	34	42	39	5	7	12	1	2	—	—	12	—	—	2 202	9	45	57	—	27	64	35	126	15	9	17			
I alt	56	59	150	143	11	18	32	26	14	1	—	24	5	—	7 546	46	151	153	13	88	95	67	396	32	20	31			
<i>Værlesepiker, enepiker o. l.</i>																													
A. Hoteller og pensjonater	45	65	102	213	23	31	41	48	34	7	—	7	—	—	23 639	9	98	96	—	9 330	97	59	464	38	24	54			
B. Restauranter	2	—	12	3	1	—	—	2	3	—	—	5	—	—	28	3	5	9	—	5	6	—	27	—	—	1			
C. Avholdskafeer o. l.	14	6	39	11	19	5	2	3	1	—	—	6	1	—	3 110	11	34	14	8	24	19	14	67	1	14	14			
A—C.																													
Oslo	—	7	42	85	10	8	14	36	15	4	—	1	—	—	222	6	12	13	6	172	13	13	161	27	10	11			
Byer på over 10 000 innbyggere	12	27	66	87	9	14	19	12	17	3	—	6	—	—	15 287	8	73	64	6	101	35	16	231	3	12	25			
Andre byer og landdistrikter	49	37	45	55	24	14	10	5	6	—	—	11	1	—	11	268	9	52	42	5	86	74	44	166	9	16	33		
I alt	61	71	153	227	43	36	43	53	38	7	—	18	1	26	777	23	137	119	17	359	122	73	558	39	38	69			

Hoteller m.v.

44

*II. Under 12 timers
bruttoarbeidsdag.*

Kjokkenpersonale.

A. Hoteller og pensjonater	22	—	1	1	9	1	4	29	1	—	9	3	—	3	83	14	38	4	1	16	10	4	69	3	3	4
B. Restauranter	4	—	—	—	6	1	1	15	1	3	4	5	—	—	40	7	16	1	9	7	—	4	26	3	7	—
C. Avholdskafeer o. l.	9	1	4	1	4	1	2	41	2	5	19	1	—	6	96	11	45	22	10	5	3	11	66	10	5	4
A—C.																										
Oslo	8	—	4	—	9	2	3	37	3	7	11	1	—	4	89	13	35	14	12	10	5	11	57	9	10	2
Byer på over 10 000 innbyggere . . .	19	—	—	1	9	1	3	48	1	1	14	3	—	2	102	10	62	10	5	10	5	5	88	3	1	4
Andre byer og landdistrikter	8	1	1	1	1	—	1	—	—	7	5	—	3	28	9	2	3	3	8	3	3	16	4	4	2	
I alt.	35	1	5	2	19	3	7	85	4	8	32	9	—	9	219	32	99	27	20	28	13	19	161	16	15	8

Serveringspersonale.

A. Hoteller og pensjonater	3	2	—	1	—	1	—	10	—	—	2	—	—	2	21	—	10	—	2	9	—	—	16	2	1	2
B. Restauranter	2	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	7	—	4	—	—	3	—	—	7	—	—	2
C. Avholdskafeer o. l.	1	1	2	—	6	—	3	24	23	1	—	—	—	2	63	7	34	14	3	4	1	6	40	12	3	2
A—C.																										
Oslo	—	—	—	—	2	—	1	31	1	1	—	—	—	—	36	4	17	7	—	8	—	2	29	4	1	—
Byer på over 10 000 innbyggere . . .	4	1	2	1	4	1	2	7	22	—	2	—	—	—	46	3	30	5	4	4	—	2	32	8	—	4
Andre byer og landdistrikter	2	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	9	—	1	2	1	4	1	2	2	2	3	—
I alt.	6	3	2	1	7	1	3	38	23	1	2	—	—	4	91	7	48	14	5	16	1	6	63	14	4	4

Værelsepiker, enepiker o. l.

A. Hoteller og pensjonater	3	6	—	2	5	—	—	1	1	2	9	1	—	7	37	1	6	4	9	13	4	1	28	—	1	7
B. Restauranter	1	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	5	1	1	—	1	2	—	—	5	—	—	2	
C. Avholdskafeer o. l.	1	—	2	—	—	—	—	1	—	—	8	—	—	12	2	5	2	3	—	—	—	6	4	—	2	
A—C.																										
Oslo	2	—	—	—	5	—	1	2	—	1	9	—	—	20	3	2	1	8	6	—	1	15	—	1	3	
Byer på over 10 000 innbyggere . . .	2	6	2	1	3	—	—	—	1	1	7	1	—	24	—	9	4	5	2	4	—	16	4	—	4	
Andre byer og landdistrikter	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	7	10	1	1	1	—	7	—	—	8	—	—	2	
I alt.	5	6	2	2	8	—	1	2	1	2	17	1	—	7	54	4	12	6	13	15	4	1	39	4	1	9

1) Et mindre antall slutter senest kl. 8 en eller flere dager, nemlig i Gr. I: 9 kjøkkenpiker, 10 serveringspiker og 17 værelsepiker.

samt i II: 21 —, 2 —, „ 5 —,

2) Oftest 4—5 dager utgangspauser, og bare spisepauser de øvrige.

3) Iberget nogen få som slutter senest kl. 8 en eller flere av de øvrige dager.

4) Et fáttall bare hver 3dje eller 4de sondag.

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

- Statistisk Årbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 43de årgang 1923. Kristiania 1924.
(Annuaire statistique de la Norvège.)
- Statistiske Meddelelser. Senest utkommet: 42de bind 1924. Kristiania 1924.
(Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.)
- Månedsgaver over vareomsetningen med utlandet 1924. Tolvte bind. Oslo 1925.
(Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1924. Douzième année.)
- Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920. Kristiania
1889, 1913 og 1922. *(Catalogue de la Statistique officielle.)*
- Statistiske Oversikter 1914. Kristiania 1914. *(Résumé rétrospectif 1914.)*

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av „Norges handel“, årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning
meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer
av disse årganger.

20 mai 1925.